

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ

STUDIUM

2012 – 2014

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Lenka Fialová

Grafologie a její využití v personálním managementu

Praha 2014

Vedoucí diplomové práce: Ing. Petr Tiefenböck

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED (PART TIME)

STUDIES

2012 - 2014

DIPLOMA THESIS

Lenka Fialová

Graphology and its application in HR management

Prague 2014

The Diploma Thesis Work Supervisor: Ing. Petr Tiefenböck

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 28. 2. 2014

Lenka Fialová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Ing. Petru Tiefenböckovi, vedoucímu mé diplomové práce za cenné rady a vstřícnost při vypracování této práce, a dále Ing. Juraji Eislovi za konzultace k této práci.

Anotace

Diplomová práce se věnuje jedné z projekčních diagnostických metod, grafologií. Jedná se o metodu, která umožňuje vyvozovat psychické vlastnosti člověka z analýzy jeho rukopisu. Tato práce se tedy zabývá objasněním samotného pojmu grafologie a pojmů s grafologií spojených. Rozebírá jednotlivé znaky písma, které lze nalézt v rukopise pisatele, a přiřazuje jim jejich význam pro následnou analýzu rukopisu. V další části se tato práce zabývá psychologickými oblastmi osobnosti v písmu, jako jsou temperament, vůle apod. Samostatné kapitoly jsou věnovány mužskému a ženskému písmu. Diplomová práce dále pojednává o praktickém využití grafologie v personálním managementu, a to zejména při výběru zaměstnanců a v pracovním kolektivu. Dále je v ní uvedena možnost využití grafologie v andragogice, a to především v sociální andragogice. Pro ilustraci jsou součástí této práce ukázky jednotlivých znaků, které lze v písmu nalézt, popř. písma samotného.

Klíčové pojmy

Analýza, andragogika, grafolog, grafologie, osobnost, personalistika, pisatel, písmo, písmový obraz, rukopis, znak.

Annotation

This dissertation is related to graphology as a screening diagnostic method. This method helps to analyze human psychological character from handwriting. This dissertation deals with clarification of the term graphology as well as clarifying other terms related to graphology. This work analyses characteristic of particular letters that can be found in writer's handwriting and specifies the meaning of such characteristics for further analysis of handwriting. The research also deals with other areas of psychology of human personality in writing, such as temperament etc. Separate chapters are dedicated to male and female writing. The dissertation further explains with practical application of graphology in HR management especially in the process of headhunting and working in teams. There are also highlights on the possibility of graphology's application in andragogy especially in social andragogy. Illustrations of special letter characteristics of the letters itself are part of the dissertation as an example.

Key words

Analysis, andragogy, karakter, graphologist, graphology, handwriting, HR management, personality, writer, writing, writing image.

OBSAH

ÚVOD.....	10
1. Grafologie.....	11
1.1. Co je to grafologie	11
1.2. Historie grafologie.....	12
2. Znaký písma.....	14
2.1. Komplexní dojmové znaký.....	15
2.1.1. Dojem z písmového obrazu	16
2.1.2. Pohyb a forma	16
2.1.3. Fixace.....	18
2.1.4. Rytmus	19
2.1.5. Individuálnost.....	20
2.1.6. Harmoničnost	21
2.2. Měřitelné a popsatelné znaký	22
2.2.1. Vázání	22
2.2.1.1. Úhel	23
2.2.1.2. Gírlanda.....	24
2.2.1.3. Arkáda	25
2.2.2. Nitka	26
2.2.3. Dvojoblók.....	27
2.2.4. Velikost.....	28
2.2.4.1. Horní zóna	29
2.2.4.2. Dolní zóna	29
2.2.4.3. Střední zóna	30
2.2.5. Sklon	30
2.2.5.1. Pravý sklon	30
2.2.5.2. Kolmý sklon	31
2.2.5.3. Levý sklon.....	31
2.2.6. Šířka – těsnost.....	31
2.2.7. Tlak.....	33
2.2.7.1. Silný tlak	34
2.2.7.2. Slabý tlak	34
2.2.8. Tah a charakter čáry.....	34
2.2.9. Ostrost – těstovitost.....	36
2.2.10. Spojitost.....	37

2.2.11. Plnost – hubenost	38
2.2.12. Zjednodušení – obohacení	39
2.2.12.1. Zjednodušení	39
2.2.12.2. Obohacení	40
2.2.13. Délky	41
2.2.14. Pravoběžnost – levoběžnost.....	43
2.2.14.1. Pravoběžnost.....	43
2.2.14.2. Levoběžnost	44
2.2.15. Rychlost.....	44
2.2.16. Členitost	45
2.2.17. Řádkování	46
2.2.18. Okraje.....	47
2.2.19. Pravidelnost.....	49
2.2.20. Zdůraznění a potlačení začátků a konců.....	49
2.2.21. Úvodní a koncové tahy	51
2.2.21.1. Úvodní tahy.....	51
2.2.21.2. Koncové tahy	52
2.2.22. Diakritická znaménka.....	53
2.2.23. Interpunkce.....	53
2.2.24. Číslice.....	53
2.2.25. Adresa	54
2.2.26. Podpis	54
2.2.26.1. Porovnání textu rukopisu a podpisu	56
2.2.26.2. Podpis sám	56
2.2.26.3. Umístnění podpisu	57
2.2.26.4. Podpisová značka.....	57
2.2.26.5. Závěrem k podpisu	58
2.3. Skript.....	58
2.4. Písmo leváků.....	59
2.5. Přehled základních významů znaků.....	59
3. Psychické oblasti osobnosti v písmu.....	62
3.1. Extroverze a introverze.....	62
3.1.1. Extroverze	62
3.1.2. Introverze	62
3.2. Temperament.....	63

3.2.1. Sangvinik.....	63
3.2.2. Cholerik	64
3.2.3. Melanchoлик.....	64
3.2.4. Flegmatik.....	65
3.3. Vůle	65
3.4. Dominantní a submisivní typ.....	66
3.4.1. Dominance	67
3.4.2. Submisivita	67
3.5. Sebepojetí	68
4. Ženské a mužské písmo.....	70
5. Postup při rozboru	72
6. Využití psychologie písma u kresebných testů.....	74
7. Možnosti využití grafologie v personalistice	78
7.1. Výběr pracovníků.....	78
7.2. Pracovní kolektiv	78
7.3. Využití grafologa při rozboru	79
7.4. Spolupráce s grafologem.....	79
8. Možnosti využití grafologie v Andragogice.....	81
8.1. Andragogika	81
8.2. Sociální andragogika	82
8.3. Využití grafologie v sociální andragogice.....	82
9. Etická stránka grafologie	84
ZÁVĚR.....	85
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	88
SEZNAM OBRÁZKŮ	90
SEZNAM PŘÍLOH.....	92

ÚVOD

Písmo je v dnešním civilizovaném světě považováno za běžný způsob komunikace. Od pravěku, kdy se používalo obrázkové písmo, uplynula dlouhá doba a písmo prošlo svým vývojem. Vzhledem k technickému pokroku se dnešní písemný projev přesunul na digitální platformy. Ruční práce a kaligrafie jsou dnes využívány v mnohem menší míře v porovnání s počítačovou grafikou. Přestože rukopis na papíře je stále méně užívanou formou, je z pohledu grafologie důležitým studijním materiálem osobnosti, který se využívá zejména v lékařství, psychologii, kriminalistice, personalistice a osobním poradenství. Otázkou je, jak bude písmo podléhat trendům dané doby a kam povede jeho vývoj.

Tématem diplomové práce je grafologie a její využití v personálním managementu. Diplomová práce je tedy zaměřena na písemný projev člověka, který je možné na základě odborných znalostí a zkušeností dekodovat a vytvořit tak rozbor osobnosti a charakteristických rysů. Na základě takto získaných informací je možné vybrat z kandidátů na danou pozici vhodného uchazeče. V již existujících společenstvích je možné nalézt vhodné adepty na týmovou spolupráci. V případě jedinců s osobním, nebo pracovním problémem, může rozbor jejich písemného projevu napomoci při nalezení východiska z dané situace.

Cílem diplomové práce je představení grafologie jako takové, seznámení se znaky písma, které lze v rukopisu nalézt, a to jak znaků dojemových, tak znaků měřitelných a popsatečných a charakteristických rysů osobnosti, které se dají z rukopisu „vyčíst“. Dále si diplomová práce klade za cíl to, jakým způsobem je možné využít grafologii při práci s lidmi, a to především v personalistice a v andragogice.

Diplomová práce je ucelený text dané problematiky s absencí praktických příkladů rukopisů, pro jejichž podrobnou analýzu je zapotřebí psychologické vzdělání a odpovídající praxi v oboru. Bez adekvátního vzdělání a zkušeností je analýza rukopisu pouze osobním názorem člověka, který rozbor dělal. V případě nesprávného posouzení znaků písma a z toho plynoucích závěrů je možné dojít k mylným výsledkům a tím pisatele poškodit.

1. GRAFOLOGIE

1.1. Co je to grafologie

Písmo je jedním ze základních kamenů civilizace. Jeho hlavní funkcí je fixovat mluvenou řeč, zvláště projevy, které mají pro člověka dlouhodobější význam. Vznik písma podstatně urychlil vývoj civilizace. Jednotlivé psací systémy a jejich konkrétní podoby vždy odrážejí kulturu, způsob života a historickou etapu, ve které vznikly. Masové rozšíření písma, tak jak v minulosti proběhlo, přitom provázal nový jev – individualnost rukopisu jednotlivých pisatelů.¹

Grafologie je empirická věda, která hledá souvislosti mezi povahou a rukopisem. Vychází ze zásady, že rukopis je grafickým obrazem pisatelova života, zrcadlem jeho duševních i mravních kvalit. Pro grafologa představuje každý písemný projev, každé písmeno živou bytost.²

Grafologie (z řeckého *grafein*: psát, *logos*: nauka) představuje ve své nejlepší tradici syntézu teorie, řemesla a umění. Jejím hlavním předmětem je vztah mezi rukopisem osobnosti a jejími psychosomatickými vlastnostmi.

Grafologie patří k metodám, které, na rozdíl od testů zaměřených na diagnostiku některé úzce vymezené složky osobnosti (např. pozornosti, inteligence atd.), popisují relativně celou osobnost včetně sociálních a morálních vlastností. Grafologie se navíc snaží zachytit tyto oblasti struktury osobnosti ve vzájemných vztazích, při spolupůsobení. V případě dostatečného množství vhodného materiálu lze prostřednictvím rukopisu zkoumat jak dlouhodobější vývoj osobnosti (např. vliv dlouhodobé psychoterapie), tak i jedinečný způsob prožívání specifických situací (např. nemoci, změny životních rolí, osobnostní krize atd.).³

¹ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 17. ISBN 80-7203-524-8.

² BURGR-Votava, Josef. *Písmo nelže aneb Co nevíte o grafologii*. 1. vyd. Praha: La & RO, 1997, s. 1. ISBN 80-902060-3-4.

³ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 24. ISBN 80-7203-524-8.

Původně se grafologie věnovala rozeznávání pravosti podpisů a autorizování pisatele. Tím se dnes zabývá forenzní grafologie v kriminalistické a soudní praxi.⁴

Hlavní obory, ve kterých se dnes grafologie uplatňuje, jsou:

- personalistická činnost, zvláště výběr pracovních sil a jejich rozmísťování,
- osobní poradenství, často s cílem sebepoznání,
- terapeutická diagnostika,
- partnerské vztahy,
- pedagogicko-psychologické poradenství,
- kriminalistika.⁵

1.2. Historie grafologie

Grafologie má svou bohatou historii. Jedna z prvních zmínek o grafologii je připisována již řeckému filozofovi Aristotelovi (384 – 322 př. n. l.), který zkoumal písmo a jeho souvislosti s povahou člověka. V Číně se písmem v této souvislosti zabýval již v 11. století Kuo Jo Hsu. V dávných dobách se velká pozornost, stejně jako dnes například v bankovních domech, věnovala pravosti podpisů. Kupříkladu už ve starém Římě ověřovali auguri (kněží, kteří věštili budoucnost podle letu, křiku a zobání ptáků) pravost podpisů, ve Francii roku 1609 vydal F. Demelle, soudní znalec písma, pojednání o porovnání pravosti písma a podpisu.

Základy k vědeckému rozboru písma položil abbé Jean-Hippolyte Michon v roce 1875, který založil první grafologickou školu a publikoval dvě zásadní knihy o základech této disciplíny. Kniha pojednávající o grafologii velkých církevních svatých vyvolala skandál, protože závěr vyzněl tak, že kdyby tyto velké postavy, uctívané jako svaté, nebyly nastoupily náboženskou dráhu, jejich osud by byl jiný; z mužů by se mohli stát velcí zločinci a z žen prostitutky. Grafolog to vysvětloval tím, že šlo o tak silné osobnosti, že nebýt náboženské sublimace jejich sklonů, mohli dopadnout úplně opačně, místo svatosti by je čekalo zavržení. Nemíníme polemizovat o náboženské svatosti, ale co se

⁴ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 11. ISBN 978-80-7387-340-0.

⁵ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 253. ISBN 80-7203-524-8.

týká nás, obyčejných lidí, je pravdou, že v každém je velké množství pozitivní i negativní energie, kladných a záporných vlastností a tudíž je jen naší volbou, co posílíme a co v naší osobnosti bude převažovat.

Protikladem této školy se stala německá teoretická škola z konce 19. století, která přiřadila grafologii k filozofii a psychologii. Na přelomu století dr. Ludwig Klages (1872 – 1956) vypracoval systemizační teorii, která dala grafologii do přímé souvislosti s osobností člověka, čímž výrazně přispěl k dalšímu rozvoji této vědecké disciplíny. Dr. Klages snad nejvíce proslul svým objevem spočívajícím v poznatku, že grafologický znak, jenž je považován za negativní u jednoho člověka, může u druhého být faktorem pozitivním. V Německu tak vznikla v 19. století významná škola vědecké grafologie, v níž vědci a filozofové dospěli k poznání, že psací činnost vychází z mozku a „ruka píše je jenom výkonným nástrojem mozku“, což ve 20. století potvrdila řada výzkumů na lidském mozku. Písmo je tedy jakýsi „mozkopis“. Diagnostickou metodou byla grafologie ustanovena až ve 20. století, kdy se psychologie stala samostatným vědním oborem. Jak je z uvedeného patrné, souběžně se vyvíjel zájem o osobnosti pisatele, stejně jako o to, zda určité dokumenty psal určitý pisatel či nikoli.⁶

⁶ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 9 – 10. ISBN 978-80-247-1552-0.

2. ZNAKY PÍSMO

Aby grafolog získal skutečně dobrou představu o tom, co se v písmu odehrává, musí mít pro svou analýzu k dispozici originál rukopisu. Fotokopie by se pro rozbor měly používat jen výjimečně.⁷

Všechny písemné projevy mají určité znaky, které lze rozdělit podle následujících hledisek:

- podle komplexity: vyšší – tzn., jde o více propojených znaků poskytujících globálnější informaci; nižší – jde o dílčí informace, které je nutné při interpretaci výsledku spojit s dalšími znaky;
- podle způsobu určování: dojemové – jde o znaky ovlivněné zkušeností grafologa a jeho citem pro písmo; měřitelné – ty jsou exaktně zjištěitelné;
- všudypřítomné: jsou u každého pisatele;
- specifické: nejsou v každém písmu, ale pro jejich zahrnutí do hodnocení pisatele je nutno, aby se vyskytovaly v rukopise vícekrát;
- podle stupně vyjádření: dominantní – lze je nalézt v rukopisu poměrně snadno, jsou zjevné; střední – lze je nalézt po detailním zkoumání, mnohdy i pod lupou.

V každém rukopisu lze nalézt následující kategorie, v každém zkoumaném rukopisu se musí hledat odpovědi na následující otázky:

- Jak je vyjádřen POHYB v rukopisu? Ten určuje: dynamiku osobnosti pisatele, jeho pudovost, je výrazem nevědomé stránky osobnosti pisatele.
- Jakou vnější FORMU má rukopis? Forma reprezentuje: společenské a kulturní formy v době a společenské formaci pisatele, prezentace Já pisatele, jeho seberealizaci, jeho sebezprezentaci, forma představuje fixovaný symbol.
- Jak zvládl a využil pisatel PROSTOR psací plochy? Prostor je symbolem: vztahu mezi prázdnou a popsanou plochou, pohybu pisatele od sebe k okolí a od okolí k sobě, jednotlivých teorií o prostoru.
- Jaký ČAS potřeboval pisatel k vytvoření rukopisu? Tento údaj dokládá:

⁷ ROMANOVÁ, Klara G. *Rukopis klíč k osobnosti*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 118. ISBN 978-80-257-0513-1.

tempo psychických procesů pisatele, vývoj člověka v čase – zda jde o osobnost psychicky mladší či stárnoucí, kalendářní věk není v této souvislosti vůbec důležitý, historický čas – jaká forma je pisateli vlastní, která časová epocha je mu příjemná.⁸

2.1. Komplexní dojmové znaky

Komplexní dojmové znaky se skládají z dílčích znaků, jsou neměřitelné, jejich identifikace a interpretace jsou ovlivněny osobností a zkušenostmi grafologa⁹.

Celek není nikdy pouhým souhrnem částí, ale vždy vyšší kvalitou, a vlastností dojmových znaků je právě to, že se vztahují k celku rukopisu, resp. k jeho pohybové, formální a prostorové složce.

Situace při prvním setkání s konkrétním rukopisem je obdobná vytváření dojmu při sociální komunikaci. I zde tzv. první dojem vzniká během relativně krátké doby několika minut a výrazně působí na pozdější na pozdější hodnocení komunikace.

V úvodní dojmové fázi práce s rukopisem je velice důležité být otevřený a snažit se si uvědomit, jaké individuální zkušenosti a emoce s nimi spojené v nás konkrétní rukopis probouzí.

V grafologii však nejde jen o to získat první dojem, ale dojem co možná nejstrukturovanější, který zachycuje řadu dojmových odstínů. Popis dojmu by neměl být hodnotící ve smyslu pozitivní-negativní, příjemný-nepříjemný, ani by neměl označovat předpokládané vlastnosti pisatele (dominantní, agresivní, neurotický atd.), ale měl by se snažit o co možná nejpřesnější jazykové vystižení dojmu v rámci pohybu, formy a prostoru.

⁸ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 30 – 31. ISBN 978-80-7387-340-0.

⁹ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 31. ISBN 978-80-7387-340-0.

Kvalita práce s dojmovými znaky tedy narůstá nejen zkušenostmi, ale především sebezpoznáním, a lze ji takto postupně prohlubovat.¹⁰

Mezi komplexní dojmové znaky patří:

- písmový obraz,
- pohyb,
- forma,
- fixace,
- rytmus,
- individuálnost a
- harmoničnost.

2.1.1. Dojem z písmového obrazu

Tento nejkomplexnější dojmový znak je typickým projevem celé osobnosti, projevem, který lze vědomě jen těžko měnit, protože se na něm podstatnou měrou podílejí i nevědomé vrstvy osobnosti. Při jeho vystižení grafolog reaguje na uspořádanost a vyváženost písmového celku na psací ploše, na jeho hustotu a rozložení z hlediska horizontální i vertikální dimenze. Všímá si také jeho živosti či strnulosti a dalších specifických dojmů.

Písmový obraz vypovídá především o jedinečném způsobu adaptace osobnosti, o jejích nejobecnějších vztazích ke společnosti i k sobě, o vyrovnanosti a psychické pružnosti.¹¹

2.1.2. Pohyb a forma

Důležitou dojmovou charakteristikou rukopisu je vztah mezi pohybem a formou, resp. stanovení toho, co je pro vzhled písma více určující, jestli pohyb nebo forma.

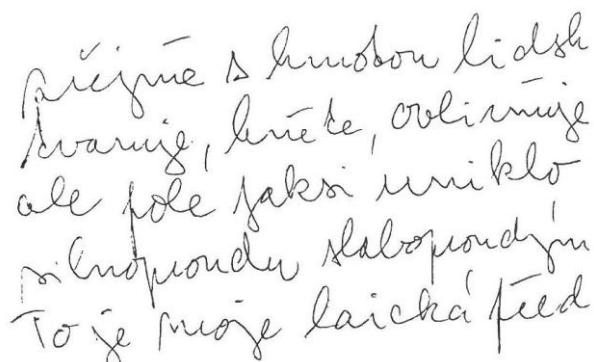
¹⁰ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 59 - 63. ISBN 80-7203-524-8.

¹¹ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 63 - 64. ISBN 80-7203-524-8.

Pohyb je v rukopisu projevem biologické podstaty člověka, projevem jeho nevědomí. Má svůj rozsah, tempo, energii, koordinaci, rytmus, směrový trend, elasticitu atd. Převažuje-li v rukopisu pohyb, dá se usuzovat na převahu pudů, emocí a vitálních cílů, které jsou pro osobnost důležitější než společensky dané normy a hodnoty reprezentované formou.¹² V rukopisu grafolog sleduje, zda je rozsah pohybu vertikální x horizontální, rozkolísaný x stabilní, zda je tempo stálé x kolísavé, vysoké x nízké, energie je výbušná nebo rytmická (napětí střídá uvolnění), zda je koordinace v souladu, pohyb je ovládan. Dále lze v rukopisu sledovat směrový trend písma, který je buď horizontální, nebo vertikální (brzdí cestu dopředu).

Forma je naproti tomu projevem určitého záměru, chtění, tedy projevem vědomí. Je založena na konvenčním symbolu, na odvozenosti z estetických, praktických a dalších motivů. V rukopisu, ve kterém převažuje vyjádření formy, je tak zdůrazněna společenská a kulturní orientace, ovládnání a potlačování citů a pudů, stylizovanost a vnějškovost, vědomí Já, někdy předstírání a snaha o zformování do norem.¹³ Grafolog se v rukopisu zaměřuje především na konfrontaci se školní předlohou, na čitelnost, přirozenost, záměrnost v provedení znaků, prokreslenost x obroušenost, na obohacení nebo zjednodušení písma, zda jsou tvary křehké, pevné, utlumené nebo beztvaré apod.

Obrázek 1: Převaha pohybu v rukopisu

Příjme s hmotou lidsk
kvarně, křivě, ovlivňuje
ale pole jako uniklo
přelomově slabopondy
To se může laická před

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 68.

¹² JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 67. ISBN 80-7203-524-8.

¹³ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 68. ISBN 80-7203-524-8.

Obrázek 2: Převaha formy v rukopisu

*Nyní pracuji jako stewardka u ČSA.
velmi rájím práci, ale bylo by u
nosti velmi složité zůstat u ní a kde
se starat o dítě.*

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobností*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 69.

2.1.3. Fixace

Spojovacím článkem mezi pohybem a formou je fixace, která bezprostředně souvisí s napětím pohybu a jeho tvarovou jistotou, jež jsou výrazem psychického řízení. R. Pophal rozlišuje šest základních stupňů fixace. Tyto stupně jsou vyjádřením vztahů mozkových center pallia, striata a kortexu.¹⁴

Nejstarší část mozku se nazývá palladium a je sídlem rytmové a impulsové podstaty člověka. Striatum je vývojově mladší část a řídí útlumové činnosti. Nejmladší částí je kortex – ten koordinuje impulsivní i útlumovou složku osobnosti. Poškození těchto mozkových center má pak vnější projev, např. v nekontrolovatelných mimovolních pohybech nebo naopak v nepohyblivosti či apatii postiženého.¹⁵

Charakteristika stupňů fixace:

- I. stupeň fixace – převažuje pohyb, není kontrola, uvolněnost, bez dynamiky, neformnost, nečitelnost, nepevnost – labilita, nižší ovládní emocí, nestálost, mentální věk dítě;
- II. stupeň fixace – volnost pohybu, uvolněnost, dynamičnost, rukopis obsahuje i formu, ale převažuje pohyb – dynamický, energický, živý, aktivní, empatický, mentálně mladý člověk;
- III. stupeň fixace – rovnováha mezi pohybem a formou, vyrovnaný, harmonický, zdravý, vyvážený, pohyb spontánní, ale i řízený, pružnost –

¹⁴ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobností*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 69. ISBN 80-7203-524-8.

¹⁵ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 32. ISBN 978-80-7387-340-0.

vyváženost, pisatel si uvědomuje sám sebe, ale i okolí, mentálně dospělý;

- IV.a stupeň fixace – řízený pohyb na každém kroku, převažuje forma, napětí v pohybu, nepružný, ztuhlý – silná sebekontrola, potlačování emocí, vytvořeno vůlí, vytrvalý, mentálně stáří;
- IV.b stupeň fixace – utlumenost, ochromenost, pohyb bez pružnosti, převažuje forma, ale je nepevná, nejistá, zábrany, vytvořeno ochablostí, mentálně stáří;
- V. stupeň fixace – méně řízený pohyb, forma neuspořádaná, převažuje pohyb – extrémní aktivita, mentálně dospívání.

Výše popsané stupně fixace si lze představit i jako určitý projev životní cesty pisatele. Nejdříve se psaní učí, postupně je automatizuje a zvládá. Pod vlivem působení všech vnějších i vnitřních faktorů se dále vydává cestou, kde je pro něj typický pohyb a akce, nebo naopak ztuhlost či útlum v jeho projevu. Pokročilý věk pak s sebou může přinést i určitou disharmonii ve vnějším projevu.¹⁶

2.1.4. Rytmus

Dalším podstatným dojmovým znakem písma je jeho rytmus, který je možné chápat jako opakování podobností v podobných časových odstupech. Rytmus má tedy v sobě vždy jistou nepravidelnost, která poukazuje na jeho vitální původ.

Rytmus je přirozeným projevem touhy po seberealizaci a zrání, která vyvěrá z nejhlubších vrstev osobnosti. Kategorii rytmu není vhodné chápat teoreticky abstraktně. Jako neexistuje naprosto nerytmické písmo, neexistuje ani písmo plně rytmické. V praxi jde tedy spíše o vystižení poměru mezi rytmicitou a nerytmicitou.

Třemi základními aspekty rytmu jsou rytmus pohybu, rytmus formy a rytmus členění.

Pro rytmus pohybu je nejpodstatnějším kritériem elasticita a výrazné opakování pohybových celků. Elasticita pohybu je vyjádřením schopnosti přizpůsobit se, schopnosti vývoje, změny snadné přeorientace a ovlivnitelnosti.

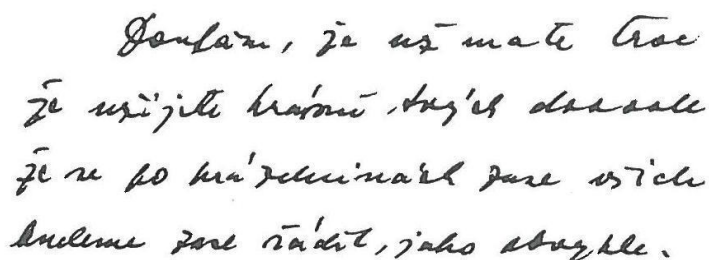
¹⁶ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 35. ISBN 978-80-7387-340-0.

Rytmus formy lze poznat podle opakujících se podobných forem v písmu. Opakování forem vyjadřuje život vyplněný vědomými motivy, vědomou touhou po seberealizaci a sebezdokonalování, činnost a aktivitu. Silnou ztužeností a extrémně pravidelným, opakováním forem se projevuje dogmaticnost, prázdný formalismus, strnulost na několika motivech, zatímco na nedostatečnou sílu k seberealizaci, nestálost hodnotových měřítek, případně regresi ve vývoji poukazuje nevýrazné opakování forem.

Rytmem členění lze rozumět rozdělení podobných úseků písma na psací ploše, které působí ve smyslu oživení a upořádání prostoru. Obecně vyjadřuje rytmus členění celkový vztah pisatele k životnímu prostoru a okolnímu světu. Výrazný rytmus členění je projevem snahy působit na své okolí a přetvářet ho.¹⁷

Z výše uvedených fixací jsou rytmické stupně fixace II. a III. V stupni fixace IV.a je rytmus ztuhlý, v stupni fixace IV.b utlumený, pro stupeň fixace I. je charakteristická neřízenost a rozvolněnost pohybu a pro stupeň fixace V. dysfunkce v koordinaci pohybu a jeho křečovitost. V podstatě se dá říci, že tyto stupně fixace rytmus narušují.

Obrázek 3: Rytmus pohybu, formy i členění

Donlani, je už mate tise
je užijite krajnu dužet dšasle
je se po kra'jekuina'el dse v'itli
Anelme dse r'adit, jako s'ozhle.

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 77.

2.1.5. Individuálnost

V obecném významu představuje individuálnost míru odlišnosti od průměru, stupeň prosazování své vlastní individuality, snahu upozornit na výjimečnost a originalitu své

¹⁷ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 75 - 77. ISBN 80-7203-524-8.

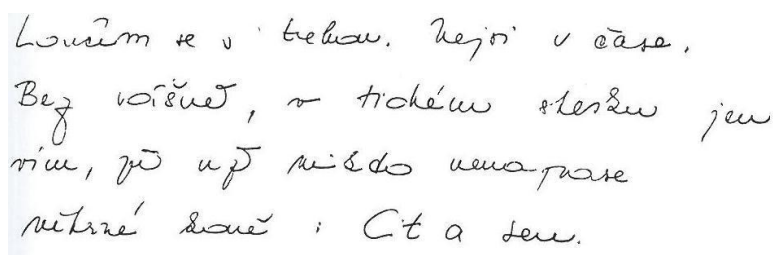
osobnosti atd.¹⁸

Pod termínem individuálnost rozlišuje grafologie shodu, či naopak odlišnost písemného projevu v porovnání s časově odpovídající školní předlohou. Školní předloha je v podstatě vzorník písma platný v národním školním systému v určitém konkrétním čase, podle kterého probíhá výuka psaní na prvním stupni základní školy.¹⁹

Pokud se písmo podobá školní předloze (neliší se), jedná se o písmo s nižší individuálností. Písmo, které se liší od školní předlohy, je tedy písmo individuální a může se rozlišit na písmo, kde je individuálnost:

- spontánní, přirozená, zralá, písmo je rytmické, nebo
- stylizovaná, manifestovaná, záměrná, písmo je nerytmické, nebo
- nevyvážená, písmo je rytmické.

Obrázek 4: Individuálnost

Loučím se s tebou, hejví v čase,
Bez vřesů, v tichém stlesku jen
řím, jž už někdo umagrase
mítne' douč : Cit a sen.

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobností*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 79.

2.1.6. Harmoničnost

Harmoničnost rukopisu souvisí s celkovou vyrovnaností a zralostí osobnosti pisatele a s jeho vztahy k vnějšímu světu. Harmonický rukopis není ani příliš nepravidelný, ani naopak výrazně pravidelný až monotónní, a bývá u něj vyjádřen rytmus. Důležitá je jeho vyváženost v rámci pohybu, formy a členění.²⁰

¹⁸ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobností*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 79. ISBN 80-7203-524-8.

¹⁹ BERTEL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 37. ISBN 978-80-7387-340-0.

²⁰ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobností*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 81. ISBN 80-7203-524-8.

Je skutečně na vnímání grafologa, který rukopis označí za harmonický a který naopak tak neoznačí. Důležité při posouzení je, aby harmonický rukopis byl vyvážený ve složce formy i pohybu, aby byl výškově i tlakově průměrný, aby nebyl nepřiměřeně přizdobený nebo zjednodušený tak, aby nebyl čitelný.²¹

Obrázek 5: Neharmoničnost

Tak byste jít do mán běžel. Konec se ni do
vážně bychom vám papal (a byl ošebou Konec!)
milych nedejte mán ~~mán~~ májů: Hádalo, Konec, Siches
Konec, Tri Konec; jed nedejte (shaduje 1. ročník
psychologie v Olomouci) m. a Konec. Konec májů
jedna a únor v Konec. Konec Konec májů jed nedejte
jste Konec. Nedejte mán na PF-Do, Konec Konec se
jím chlátem.

Zdroj: JERÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 81.

2.2. Měřitelné a popsatelné znaky

Mezi měřitelné a popsatelné znaky patří zejména vázání, velikost, sklon, šířka – těsnost, tlak, tah a charakter čáry, ostrost – těsnost, spojitost a další.

2.2.1. Vázání

Vázání v grafologii představuje charakter a tvar spojení dvou bezprostředně po sobě následujících písmen, resp. spojení psaných tahů.²²

Základními druhy vázání jsou:

- úhel (hrana nahoře i dole),
- girlanda (oblouk dole, špička nahoře),
- arkáda (oblouk nahoře, špička dole),

²¹ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 37. ISBN 978-80-7387-340-0.

²² BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 40. ISBN 978-80-7387-340-0.

- nitka (vázání smyté, neurčité),
- dvojoblouk (oblouk nahoře i dole).²³

Vedle těchto základních druhů mohou existovat i přechodné formy vázání (např. úhlová arkáda, měkký úhel apod.).

Pokud pisatel navazuje jednotlivá písmena více způsoby, je rozhodné, který druh vázání je ve zkoumaném rukopise převažující, Vázání patří ke grafologickým znakům, které nelze vědomě měnit. Jejich identifikace má proto význam v kriminologii a forezní grafologii.²⁴

2.2.1.1. Úhel

Napojení dvou písmen úhlem představuje razantní a ostrou změnu dráhy psací stopy. Termín úhel vychází z jeho reálné grafické podoby.²⁵

Úhel se nazývá někdy také hrana, vyznačuje se špičatostí nahoře i dole a příkrou tvrdostí, s kterou pero na papíře mění směr nahoru i dolů.²⁶

Kladné významy: odolnost, pevnost, rozhodnost, energičnost, pracovitost, činorodost, sebekázeň, volní důslednost.

Záporné významy: nepřizpůsobivost, citový chlad, tvrdost, neústupnost, popudlivost, hněvivost, vnitřní napětí.²⁷

Je zřejmé, že pisatel úhlů se příliš nehodí na práci s lidmi. Vhodná jsou pro něj spíš zaměstnání technického charakteru, sporty nebo práce s počítačem. Přesto většinou

²³ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 83. ISBN 80-7203-524-8.

²⁴ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 40. ISBN 978-80-7387-340-0.

²⁵ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 40. ISBN 978-80-7387-340-0.

²⁶ VELIČKOVÁ, H. *Grafologie – Nové pohledy*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. 81. ISBN 978-80-7402-133-6.

²⁷ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 28. ISBN 978-80-247-1552-0.

rád rozhoduje za sebe i za jiné a svou čínorodostí a pracovitostí může sloužit druhým za příklad.²⁸

Obrázek 6: Úhel

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16²⁹

2.2.1.2. Girlanda

Na rozdíl od tvrdosti a špičatosti úhlu působí girlanda jako otevřená mísa dojemem měkké účasti, která neváhá přijmout, co vnější svět přináší. Girlanda také vzniká jinak než úhel. Převládá u ní plavnost a pojivost. Průběh písma je přirozený, nenucený a bez zábran.³⁰

Kladné významy: společenská přizpůsobivost, tolerance, vlídnost a soucit, srdečnost a důvěřivost.

Záporné významy: absence nezávislosti, přílišná měkkost, lehkomyšlnost, kolísavost.³¹

Povolání, která pisateli girland vyhovují, využívají jeho pružnost, sdílnost a zálibu ve změnách. Dobře se snáší s různými lidmi, ale ne vždy je na jeho slovo spolehnutí. Většinou zvládá i nepříjemné a konfliktní situace, vnímá je jako přirozenou změnu, se kterou si lze poradit. Snadno a rychle odpouští druhým. Nečiní mu problémy pracovat v podřízeném postavení, rád se nechává vést. Rubem girland je přílišná

²⁸ VELIČKOVÁ, H. *Grafologie – Nové pohledy*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. 82. ISBN 978-80-7402-133-6.

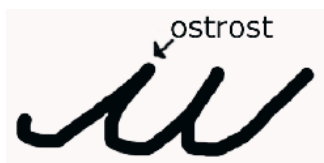
²⁹ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/vazani-popis.php>

³⁰ SCHÖNFELD, V. *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. 4. vyd. Praha: Elfa, 2007, s. 62. ISBN 978-80-86439-10-5.

³¹ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 28. ISBN 978-80-247-1552-0.

měkkost a neschopnost říci jasné a rozhodné „ne“. Proto nepřipadají v úvahu povolání, kde je třeba jednat rázně, rozhodně a prosazovat i nepopulární opatření.³²

Obrázek 7: Girlanda

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16³³

2.2.1.3. Arkáda

Tento tvar spojení převzal svůj název z architektury. Arkádovité vázání představuje napojení ve tvaru oblouku klenoucího se nad řádkem. Tvar tohoto napojení signalizuje snahu pisatele zakrývat, bránit se. Je to znakem vyšší fixace rukopisu.³⁴

Kladné významy: rozvážnost, zdrženlivost, samostatnost, schopnost snášet zátěž.

Záporné významy: citový chlad a nelaskavost, předstírání, neupřímnost, odstup až osamocení.³⁵

Pisatel arkád dovede reprezentovat, nečiní mu problém nechat si své mínění pro sebe a navenek se tvářit neutrálně nebo prohlašovat něco formálně vhodného, takže mívá úspěchy v diplomacii. Vzhledem k tomu, že jeho nitro je chráněno oblým krunýřem arkády, vydrží poměrně značnou psychickou zátěž, aniž by dal najevo rozladění. Dobře vykonává každou práci, kde je důležité dát věcem patřičnou formu, umí to vždy zařídit tak, aby zdání bylo lepší a ušlechtlejší než skutečnost. Mezi lidmi zachovává dekorum, aby vzbudil respekt a dobrý dojem.

³² VELIČKOVÁ, H. *Grafologie – Nové pohledy*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. 79-80. ISBN 978-80-7402-133-6.

³³ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/vazani-popis.php>

³⁴ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 42-43. ISBN 978-80-7387-340-0.

³⁵ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 28. ISBN 978-80-247-1552-0.

Pisatel arkád tíhne obvykle k profesím, které jsou tzv. na úrovni, a cítí se rovněž nejlépe mezi lidmi, které podle svých měřítek řadí mezi sobě rovné. Pokud není na vedoucím místě, snaží se alespoň vypracovat na pozici reprezentativního sekretáře.³⁶

Obrázek 8: Arkáda

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16³⁷

2.2.2. Nitka

Tvar spojení dvou po sobě následujících písmen ve tvaru nitky – tedy jakési skutečně beztvaré čáry – je symbolem absence napětí ve vnějším projevu pisatele.

Kladné významy: mnohotvárnost, mnohostrannost osobnosti, její obratnost a proměnlivost, dar vcítění, intuice a asociace, tvůrčí schopnosti.

Záporné významy: neurčitost, ovlivnitelnost, vratkost, uhýbavost, hadovitost, nevyrovnanost, pokrytectví, sklon k hysterickým reakcím.³⁸

Pisatel se nehodí na vedoucí místa, protože většinou tak dlouho neví, co chce, až se z něj nakonec vyklube diktátor, který hraje všemožné role, podle toho, jak sugestibilně podlehne náladám ve společnosti. Jeho nápady mohou být geniální, ale i na hony vzdálené realitě. Z jeho zvláštního duševního rozpoložení se však rodí fantazie, nápady a vynálezy, může působit jako nesmírně inteligentní až geniální

³⁶ VELIČKOVÁ, H. *Grafologie – Nové pohledy*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. 81. ISBN 978-80-7402-133-6.

³⁷ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/vazani-popis.php>

³⁸ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 29. ISBN 978-80-247-1552-0.

osobnost, pro kterou je jakákoliv činnost hračkou. Je proto těžké vyjmenovat oblasti, v nichž se pisatel nejlépe uplatní.³⁹

Obrázek 9: Nitka

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16⁴⁰

2.2.3. Dvojoblouk

Spojením písmen zvané dvojoblouk má skutečně tento vizuální tvar. Je symbolem absence vnitřního napětí ve volném projevu pisatele, jeho neurčitosti a nedostatku smyslu pisatele textu pro formu.⁴¹

Kladné významy: tvořivost, velká dávka imaginace – umělecké sklony.

Záporné významy: osobnostní nevyhraněnost, snadná ovlivnitelnost, nespolehlivost pisatele s nižší sebedůvěrou a rozhodností, který bude měnit své názory dle situace a přizpůsobovat je tomu, o jehož přízeň zrovna stojí.

Při čistém dvojoblouku je osobnost vhodná spíše na dráhu uměleckou a při nižší úrovni písma je pisatel nevhodný na řídicí pozici. Při vyšší úrovni písma záleží na kombinaci dalších vazeb a grafologických znaků, ale přetrvává kredit v podobě vysoké tvůrčí schopnosti nacházet neobvyklé způsoby řešení.⁴²

³⁹ VELIČKOVÁ, H. *Grafologie – Nové pohledy*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. 84. ISBN 978-80-7402-133-6.

⁴⁰ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/vazani-popis.php>

⁴¹ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 45. ISBN 978-80-7387-340-0.

⁴² FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 29. ISBN 978-80-247-1552-0.

Obrázek 10: Dvojoblounk

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16⁴³

2.2.4. Velikost

Velikost písma vypovídá o pisatelově Já, síle jeho životních impulsů, velikosti představy o sobě, některých aspektech jeho prožívání, jeho potřebě a způsobech seberealizace.⁴⁴

Grafolog sleduje nejen velikost písma z obecného pohledu, ale hodnotí velikost, či spíše výšku, jednotlivých zón. Pracuje s pravítkem a písmenka měří v kolmici k základně, k pomyslné lince. Neměří tedy písmenka po sklonu, ale kolmo. Sleduje, zda a jak se písmo v průběhu textu mění, jestli se písmenka v některé ze zón zvětšují, zmenšují, ať už v průběhu jednotlivých slov či řádků, nebo v textu od začátku směrem k závěru. Zpravidla je pro měření nejhodnotnější střed textu.⁴⁵

Obvyklá velikost písmen je 2-3 mm a je skutečně měřitelná běžnými měřidly. Poměr psacích zón bývá 1:2:2 nebo 1:2:3 – spodní zóna bývá zpravidla větší, zvláště u mladších pisatelů.⁴⁶

Pro pisatele velkého písma je vhodné působišťe, kde uplatní nadšení, smysl pro velikost a daleké plány. Pro to všechno mívá právě on náležité porozumění. Naopak se necítí dobře na pracovišti, kde se oceňuje každodenní rutina, protože nemívá moc smyslu pro detaily a nesdílí pokornou oddanost nějaké přízemní službě. Obecně je to spíše umělecký typ – ať dělá jakoukoliv práci, vždy se cítí aspoň trochu jako na jevišti.

⁴³ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/vazani-popis.php>

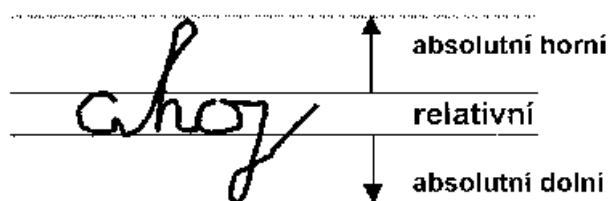
⁴⁴ KUČERA, M. *Mluví písmo*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1991, s. 109. ISBN 80-201-0186-1.

⁴⁵ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 30. ISBN 978-80-247-2833-9.

⁴⁶ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 45. ISBN 978-80-7387-340-0.

Pisatelé malého písma, jak už vyplývá z logiky věci, jsou v mnohém přesným opakem předchozích. Nemají o sobě nijak vysoké mínění, i když mohou mít přirozené sebevědomí. Vědí o svých slabinách, nehýří fantazií a často jim chybí jakýkoliv vzlet. Pro pisatele malého písma jsou většinou vhodné profese racionální, vědecké nebo ekonomické povahy, které vyhovují jejich střízlivému a praktickému založení. Také u nich lze s větší pravděpodobností počítat s poctivostí, která je ovšem spíše důsledkem strachu z rizika. Nehodí se však tam, kde je potřeba velká míra samostatnosti a ochota vystoupit před zraky druhých s nějakou vlastní řečí nebo názorem, za nímž si později dotyčný musí stát.⁴⁷

Obrázek 11: Velikost

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16⁴⁸

2.2.4.1. Horní zóna

Horní zóna zobrazuje to, co je obsahem nadvědomí, duchovnost, do určité míry intelekt, teoretizování, abstraktní myšlení, fantazii, ideály, morální dimenzi a etické obsahy, transcendentno, reprezentuje ideové a intelektuální hodnoty. Je-li horní zóna vyrovnaná a stejnoměrná ve své výšce, lze usuzovat na intelektovou vyrovnanost pisatele.⁴⁹

2.2.4.2. Dolní zóna

Dolní zóna hovoří o pudovosti a tedy i o možné citové vřelosti, materiálních hodnotách,

⁴⁷ VELIČKOVÁ, H. *Grafologie – Nové pohledy*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. 74 – 76. ISBN 978-80-7402-133-6.

⁴⁸ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/velikost-popis.php>

⁴⁹ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 20. ISBN 978-80-247-1552-0.

a tudíž i o schopnosti zemitého reálného vnímání situace. Dále vypovídá o konkrétním myšlení a sexuální energii.⁵⁰

2.2.4.3. Střední zóna

Průměrnou velikostí písmen ve střední zóně jsou 2 – 3 mm. Tehdy se jedná o pravý sebecit, pravou míru sebevědomí, pokud je písmo prosté, nevyumělkované.⁵¹

2.2.5. Sklon

Sklon písma je vyjádřen úhlem, který svírají tahy, jdoucí k pisateli, se základní linkou. Jestliže se tahy dolů odlišují od kolmého směru pouze o nepatrný úhel, lze hovořit o písmu stojatém. Dále se rozlišuje písmo mírně pravosklonné (kolem 75°), písmo výrazně pravosklonné (kolem 60°), pod 45° se jedná o písmo silně pravosklonné. Při úhlu přes 90° hovoříme o písmu levosklonném, nad 110° silně levosklonném.⁵²

Obrázek 12: Sklon písma

Zdroj: Grafologie a psychologie, online, cit. 2014-02-16⁵³

2.2.5.1. Pravý sklon

Pravý sklon, kdy písmo směřuje doprava, vstříc ostatním a budoucnosti, vypovídá o extrovertním ladění pisatele, o jeho společenskosti, soucitnosti a přizpůsobivosti.

⁵⁰ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 20. ISBN 978-80-247-1552-0.

⁵¹ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 21. ISBN 978-80-247-1552-0.

⁵² JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 93. ISBN 80-7203-524-8.

⁵³ <http://ografologii.blogspot.cz/> [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://ografologii.blogspot.cz/2007/10/sklon.html>

Často se může nechat unést emocemi, které tak zvítězí nad rozumem, a pak může jednat poněkud ukvapeně a impulzivně.⁵⁴

2.2.5.2. Kolmý sklon

Kolmé písmo vypovídá o snaze o rozumový přístup, o převaze rozumu nad city. Pisatel kolmému písmu má předpoklady k sebeovládání, rozvážnosti, samostatnosti a soustředěnosti. Pozor, aby se ona rozumovost oproštěná od citovosti nepřehoupla do lhostejnosti, nezúčastněnosti či do společenského odstupu.⁵⁵

2.2.5.3. Levý sklon

Levý sklon naznačuje introvertní ladění osobnosti. Hovoří o větším odklonu od ostatních, o jisté nepřirozené zdrženlivosti způsobené nepříjemnými životními zkušenostmi, jejichž důsledkem může být strach ze skutečnosti. U leváků bývá důvod k tomuto typu sklonu dosti prozaický – aby si písmo nerozmazali a lépe na to, co píší, viděli, volí si pro sebe pohodlnější sklon, takže psychologický význam levého sklonu není u leváků až tak vypovídající.⁵⁶

2.2.6. Šířka – těsnost

Šířku v písmu lze zjistit podobně jako jiné velikostní kategorie, tedy měřením. Šířka má v grafologii více souvislostí a více zjistitelných oblastí. Šířka se dá sledovat v těchto „rozměrech“ a s těmito typovými významy:

- primární šířka = šíře jednoho písmene – prostor pro „mě“,
- sekundární šíře = vzdálenost mezi dvěma písmeny – prostor ostatním,
- terciární šíře = vzdálenost mezi dvěma slovy – vztah k ostatním.

⁵⁴ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 47. ISBN 978-80-247-2833-9.

⁵⁵ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 48. ISBN 978-80-247-2833-9.

⁵⁶ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. Praha: 1. vyd. Grada, 2009, s. 48. ISBN 978-80-247-2833-9.

Určitým protipólem šíře písmen je v grafologii těsnost. Obecně vyjadřuje tlumenost citů a emoční stránky osobnosti pisatele, brzděnost v jeho vnějším projevu.⁵⁷

Významy šířky:

- aktivní vůle: energičnost, dynamičnost, činorodost, iniciativa, ctižádost, rozhodnost, potřeba sebeprosazení, živost, horlivost,
- nedostatek pasivní vůle,
- extroverze: družnost, potřeba být ve společnosti, sociální adaptabilita, potřeba změny, potřeba poznání, spontánnost, lehkost projevu, otevřeno, nadšení, nedostatečná plánovitost, optimismus, podcenění překážek, orientace na budoucnost, touha po svobodě a rozletu, potíže se sebevládou,
- potíže s koncentrací, povrchnost, nepřesnost, malá důkladnost, nesvědomitost, sebedůvěra, netaktnost, dotěrnost, mnohomluvnost, velkorysost, marnotratnost.

Významy těsnosti:

- pasivní vůle: sebeovládání, vytrvalost, houževnatost, píle, stálost, odolnost, důkladnost, pořádkumilovnost,
- ekonomičnost: šetření energií, věcmi, penězi,
- rozumovost: kritičnost, koncentrace,
- introverze: uzavřenost, zdrženlivost, introspekce, plachost, vážnost, diskrétnost, zásadovost, přemýšlivost, málo přátel, ale i to intenzivnější vztahy, plánovitost, nespontánnost, pesimismus, skepse, v zasetí vzpomínek a minulosti, strach z budoucnosti, potíže s přizpůsobováním, nepoddajnost,
- svědomitost, spolehlivost, konzervatismus, formalismus, neupřímnost, tajnůstkářství, závist.⁵⁸

⁵⁷ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 49 - 50. ISBN 978-80-7387-340-0.

⁵⁸ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 98 – 99. ISBN 80-7203-524-8.

Obrázek 13: Šířka – těsnost písma (primární: mezera mezi sousedními tahy jednoho písmene)

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16⁵⁹

Obrázek 14: Šířka – těsnost písma (sekundární: mezera mezi sousedními písmeny v témže slově)

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16⁶⁰

Obrázek 15: Těsné písmo

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16⁶¹

2.2.7. Tlak

Grafologie pod pojmem tlak rozumí, jak dalece pisatel vyvíjí tlak na psací náčiní, a tedy i plochu. Tlak, kterým pisatel píše, vyjadřuje jeho napětí, napovídá o jeho temperamentu, zdraví, vitalitě a jeho životní energii. Tlak má z grafologického hlediska velký význam nejenom proto, že o pisateli mnohé vypoví, ale i pro svou nesnadnou měnitelnost, a tedy obtížnou napodobitelnost.⁶²

⁵⁹ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/sirka-popis.php>

⁶⁰ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/sirka-popis.php>

⁶¹ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/sirka-popis.php>

⁶² FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 23 - 25. ISBN 978-80-247-2833-9.

Obrázek 16: Tlak

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16⁶³

2.2.7.1. Silný tlak

Obecně lze říci, že pisatel silného tlaku je člověk s těžší rukou, vhodný buď na manuální práci, nebo v případě, že má intelektuální zájmy a vystuduje, bývá vášnivým pracovníkem a může působit jako přirozená autorita svou tvrdošijností. Na vedoucím místě bývá respektován.⁶⁴

2.2.7.2. Slabý tlak

Zaměstnanec píšící slabým tlakem se obvykle nehodí na příliš psychicky ani fyzicky exponovanou nebo odpovědnou práci. Má totiž slabší nervovou soustavu, často i křehčí zdraví a zotavování z únavy a nemocí mu trvá delší dobu. I z těchto důvodů inklinuje spíše k duševní činnosti než k těžké manuální práci.⁶⁵

2.2.8. Tah a charakter čáry

Pro posouzení této grafologické kategorie je rozhodné vedení hrotu pisadla. To souvisí i s tím, jak je pisatel naučen nebo zvyklý psací potřebu držet – zda jde o krátké držení (co nejméně k psací podložce), nebo zda jde o tzv. držení dlouhé (psací nástroj je držen relativně vysoko).⁶⁶

⁶³ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/tlak-popis.php>

⁶⁴ VELIČKOVÁ, H. *Grafologie – Nové pohledy*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. 72. ISBN 978-80-7402-133-6.

⁶⁵ VELIČKOVÁ, H. *Grafologie – Nové pohledy*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. 73. ISBN 978-80-7402-133-6.

⁶⁶ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 53. ISBN 978-80-7387-340-0.

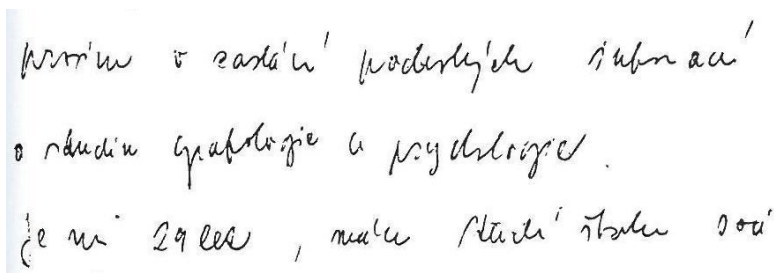
Tah čáry slouží k rozpoznávání temperamentových kvalit, k postižení rozumovosti, citovosti a smyslovosti, celkové vyrovnanosti pisatelovy osobnosti.⁶⁷

Lze rozlišit dva druhy tahů:

- Tah dynamický, kdy se rytmicky střídá napětí a uvolnění – silnější čára psaná směrem k pisateli, slabší čára psaná směrem od pisatele. Většinou jde o grafém rozpoznatelný pouhým okem. Tento typ tahu představuje vitalitu, citově a smyslově založeného pisatele. Čím je rozdíl mezi jednotlivými tahy k pisateli a od pisatele zjevnější, tím je předpoklad většího projevu typových vlastností.
- Tah nedynamický = dynamický. Ten nestřídá napětí a uvolnění – nelze opticky rozlišit čáru od pisatele a k pisateli. To pak představuje autora neživého, volně ochablého, s nedostatkem vůle, labilního, možné jsou i psychické poruchy.

Zvláštním případem je tah přemístěný, který rytmicky střídá napětí a uvolnění, ale v obráceném poměru, tzn. Silnější čára je psána od pisatele, slabší čára je psána směrem k pisateli. U takových pisatelů je možné nalézt poruchu v rozložení jejich potřeb. Tzn., takový člověk víc dává, než dostává, může mít jinou než majoritní sexuální orientaci. Především je to ale signál možných závažných duševních poruch.⁶⁸

Obrázek 17: Tah nedynamický

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 103.

⁶⁷ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 20. ISBN 978-80-247-2833-9.

⁶⁸ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 53 – 54. ISBN 978-80-7387-340-0.

Obrázek 18: Tah dynamický a těstovitost

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 104.

2.2.9. Ostrost – těstovitost

U čar je možné rozlišovat ostrost jejich ohraničení a kontur. Ostrost nebo těsnost není přímo závislá na tlaku, souvisí však s držením a typem pera. Dlouhým držením pera vzniká čára těstovitá, která nemá ostře ohraničené kontury, krátkým držením čára ostrá.⁶⁹

V této souvislosti je nutno konstatovat a připomenout, že volba psací potřeby je projevem vůle i osobnostních rysů pisatele. Klasické plnicí pero volí lidé se smyslem pro tradice, měkkou tužku lidé přátelští, ale zároveň málo důrazní. Tvrdou obyčejnou tužkou píší lidé rázní a ve vztazích odměření. Fixem či podobnou psací potřebou píší zpravidla výtvarníci či lidé výrazně ovlivnitelní emocemi. Běžná propisovací tužka nereprezentuje pak žádnou specifickou vlastnost pisatele.⁷⁰

Významy ostrosti:

- pasivní vůle: sebedisciplína, asketismus, cílená energie, nucenost,
- slabší vitalita,
- rozumovost kritičnost, pozornost, postřeh, intelektualismus, abstraktní myšlení, pojmovost, určitost, ostře formulované názory a postoje, skepse, rozhodnost, neshovívavost,
- citlivost, jemnost, vzrušivost, zranitelnost, křehkost, spirituálnost, nenápadnost, stydlivost, etické postoje, pruderie.

⁶⁹ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 104. ISBN 80-7203-524-8.

⁷⁰ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 55. ISBN 978-80-7387-340-0.

Významy těstovitosti:

- pudovost, smyslovost: radost ze života, optimismu, citlivost pro názorné a bezprostřední, potřeba smyslových zážitků, vizuální typ, vztah k přírodě,
- nedostatečná rozlišovací schopnost, nedostatek kritičnosti, nedostatek důvtipu,
- v sociálních kontaktech měkkost, přirozenost, vřelost, něžnost, bezstarostnost, ale i pohodlnost, nerozhodnost, neukázněnost, nepořádek, teorie žít a nechat žít, potřeba skutků, potřeba nových prožitků, požívačnost, hrubost.⁷¹

Obrázek 19: Ostrost

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 105.

2.2.10. Spojitost

Spojité se rozumí počet písmen, která jsou spolu spojena. Spojitost nelze hodnotit u skriptu a verzálky, protože již svým charakterem nejsou psány „propojeně“, nýbrž odděleně. Zapojená diakritika do stejného či následujícího písmene svědčí o vyšším stupni spojitosti.⁷²

Spojité představuje kontinuitu psychosomatických procesů, instinktivní adaptaci na svět. Píše-li pisatel spojitě, převažuje u něj syntetické myšlení, má tendenci vidět svět ve vzájemném kontextu, v závislostech, systémově. Pokud píše nespojitě – tzn., spojuje méně než 4-5 písmen, jde u něho o převahu analytického myšlení. Tento zvyk

⁷¹ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 105 – 106. ISBN 80-7203-524-8.

⁷² FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 76. ISBN 978-80-247-2833-9.

je typický pro vědce, finanční analytiky, pro lidi se smyslem pro detail, ale i pro ty, kterým smysl pro návaznost věcí chybí.⁷³

Extrémem je písmo rozpadlé, kdy není ani jednotlivé písmeno psáno jedním tahem. Tento jev může být známkou slabomyslnosti, rozpadu osobnosti nebo lze vyvodit závěr o přílišné strnulosti, přetvařování až nepoctivosti. Naopak při extrémní spojitosti, kdy dochází k propojení jednotlivých slov, se dá usuzovat na úzkost, štvánost či alkoholovou nebo drogovou euforii pisatele.⁷⁴

Obrázek 20: Nespojité písmo

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16⁷⁵

2.2.11. Plnost – hubenost

Tuto kategorii grafolog sleduje nejen u písmen, ale i v souvislosti, v kterém psacím pásmu je písmo oproti školní předloze plošnějším či hubenějším. Výsledkem tohoto srovnání k určení poměru pisatele mezi jeho citlivostí, obrazotvorností a konkrétním myšlením v případě převažující plošnosti – a smyslem pro jednoduchost, logiku a abstraktní myšlení v případě hubenosti.⁷⁶

Nejlépe hodnotitelné je na smyčkách písmeno j, y, f, l, k, h, a, o atd. Plné písmo má rozšířené oblé tvary, písmo hubené má tvary plošně redukované.⁷⁷

⁷³ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 56. ISBN 978-80-7387-340-0.

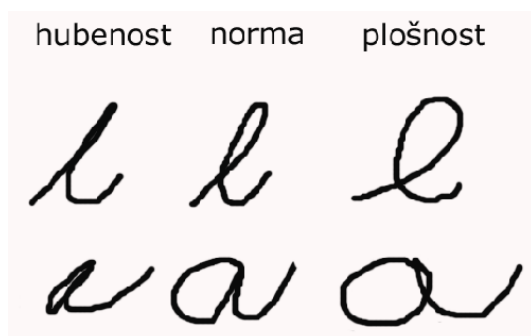
⁷⁴ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 77. ISBN 978-80-247-2833-9.

⁷⁵ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/spojitost-popis.php>

⁷⁶ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 58. ISBN 978-80-7387-340-0.

⁷⁷ JERÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 109. ISBN 80-7203-524-8.

Obrázek 21: Plnost – hubenost

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16⁷⁸

2.2.12. Zjednodušení – obohacení

V tomto významu je potřeba zkoumat písmo ve vztahu ke školní předloze, která zhruba platila v době, kde se autor zkoumaného textu učil psát. Školní předlohy v českých zemích procházely změnami, které redukuje přízdoby, písmo zužují a zjednodušují. Každý, kdo se naučí psát, si postupně písmo upravuje tak, aby mu vyhovovalo, aby mu dobře sloužilo. Není tedy na závadu vytvořit si osobitou kresbu písma, ta však musí zůstat pro čtenáře čitelná.

2.2.12.1. Zjednodušení

Zjednodušení písma představuje užití menšího množství tahů, provedení méně graficky náročných tvarů písmen, nemělo by však ohrozit čitelnost textu.⁷⁹ Píše-li někdo zjednodušeným písmem, soustřeďuje se spíše na podstatu věci, logičnost a celkově zaujímá většinou racionální pohled na svět. Obvykle se u pisatele projevuje záliba v jasnosti a pořádku.

Mezi psychologické atributy patří vláda rozumu, věcnost, účelnost, přesný úsudek, přirozený jev, schopnost obsáhnout podstatu věci, přirozenost, přesnost, záliba

⁷⁸ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/plnost-hub-popis.php>

⁷⁹ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 60. ISBN 978-80-7387-340-0.

v jasnosti a pořádku, ale i nedostatek smyslu pro krásu, šablonovitost, vnitřní chlad, prospěchářství, puritánství.⁸⁰

Obrázek 22: Zjednodušení

Handwritten text in cursive script showing simplification. The text reads: "na úkor nikoho a ještě na úkor něh."

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobností*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 112.

2.2.12.2. Obohacení

Obohacení písma znamená přikrášlení písmen oproti školní předloze, přidání dalších tahů, případně tvarů či součástí písmen.⁸¹ Takové písmo hovoří mnohdy spíše o pozérství a exhibicionismu, o potřebě upoutat pozornost na sebe, někdy též pedanterii. Pokud ještě obohacení zvyšuje čitelnost – zřetelnost písma, lze u pisatele předpokládat i logické myšlení. Obohacuje-li písmo pouze z estetického hlediska, či spíše ve snaze něčím zaujmout, upoutat pozornost, předvést se, zvýšit svoji důležitost.

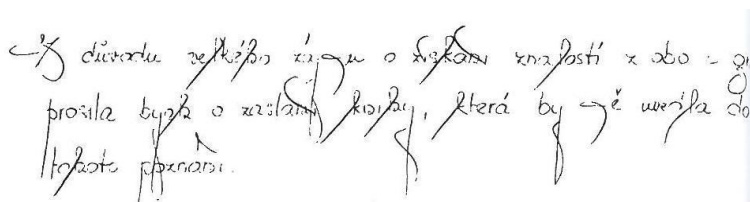
Mezi psychologické atributy obohacení patří představivost, výtvarné nadání, potřeba tvořit, smysl pro reprezentaci, touha po originalitě, touha udělat dojem, ješitnost, exhibicionismus, záliba v přepychu, přeceňování věcí vedlejších.⁸²

⁸⁰ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 72, 74. ISBN 978-80-247-2833-9.

⁸¹ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 60. ISBN 978-80-7387-340-0.

⁸² FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 35 – 36. ISBN 978-80-247-2833-9.

Obrázek 23: Obohacení

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 113.

2.2.13. Délky

Délková rozdílnost vyjadřuje míru duchovnosti, materialismu a pudovosti, vypovídá o hodnotové orientovanosti. Vyplyvá z poměru mezi délkami horními a dolními a je závislá na výšce střední zóny.

Je-li poměr ke střední zóně větší než 1:2, jedná se o zdůrazněnou délkovou rozdílnost. Jsou-li poměrná čísla větší, jedná se o délkovou rozdílnost extrémně zdůrazněnou, při menších poměrných číslech naopak délkovou rozdílnost menší.⁸³

Velké rozdíly v délkách:

- rozsáhlost osobnosti pisatele, jeho vnitřní napjatost, dynamičnost, zdůraznění nadosobního, živost, energičnost, iniciativu, ctižádost, sebeprosazení, sebezpřekonání, potřebu změny, vnitřní neklid, kolísavé sebehodnocení, radost z dobývání vedení, panovačnost, tendenci k manipulaci s lidmi, excentričnost, nedostatek soucítění, kariérismus, velký rozsah zájmů.

Malé rozdíly v délkách:

- nízkou dynamičnost, zdůraznění osobního světa, střední cestu, pasivitu, nedostatek ctižádostivosti, těžkopádnost, lenost, nevzrušivost, nemá rád změny, konservatismus, pohodlnost, nudnost, potřebu stálých citů, skromnost, sebezpodceňování, stagnaci, samolibost, malou rozlišovací schopnost, málo zájmů.

⁸³ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 73 – 74. ISBN 978-80-247-2833-9.

Převaha horních délek:

- zdůraznění a napjatý pohyb od Já, zdůrazněnou dynamiku, pohyblivost, duchovní aktivitu, touhu po poznání, snahu o sebezdokonalení, fanatismus, idealismus, odtržení od reality, odcizenost, od každodenního života, nedůkladnost, nevěcnost.

Převaha dolních délek:

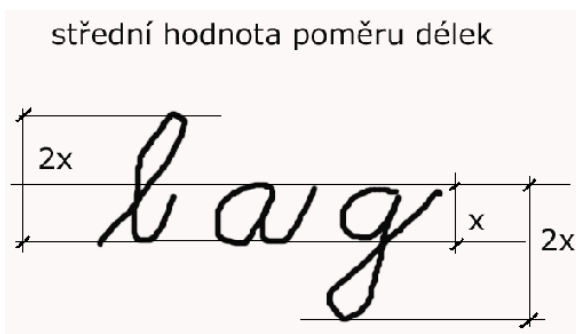
- zdůrazněný pohyb k Já, sníženou psychickou pohyblivost, těžkopádnost, netečnost, tělesnou aktivitu, potřebu zakotvení v rodině, váhu tradicí, materialismus, potřebu vlastnit, odklon od spekulací, střízlivost, smysl pro každodenní život, pozorovací schopnosti.⁸⁴

Obrázek 24: Délky

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16⁸⁵

Obrázek 25: Střední hodnota poměru délek

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16⁸⁶

⁸⁴ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 62 – 63. ISBN 978-80-7387-340-0.

⁸⁵ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/delk-rozd-popis.php>

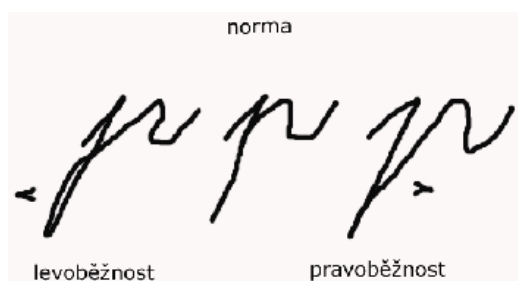
⁸⁶ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/hor-dol-delky-popis.php>

2.2.14. Pravoběžnost – levoběžnost

Podle školní předlohy píšeme zleva doprava, obecně proto lze hovořit o převažující pravoběžnosti písma. Při hodnocení rukopisu sleduje grafolog ubíhavost pohybu podrobně a rozlišuje její jednotlivé příznaky.⁸⁷ Stanovení této vlastnosti písma je vlastně určením poměru mezi extroverzí a introverzí, mezi altruismem a egoismem, mezi aktivitou a pasivitou člověka.

Pravoběžnost a levoběžnost v písmu se nesmí plést či zaměňovat s levoklonností či pravoskloností.⁸⁸

Obrázek 26: Pravoběžnost – levoběžnost

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16⁸⁹

2.2.14.1. Pravoběžnost

Znaky pravoběžnosti:

- celkové zkrácení psací dráhy, zjednodušení forem, prodloužení koncových tahů doprava, zvýšená spojitost, pravý sklon, diakritická znaménka umístovaná doprava atd.⁹⁰

⁸⁷ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 118. ISBN 80-7203-524-8.

⁸⁸ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 64. ISBN 978-80-7387-340-0.

⁸⁹ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.grafolog.cz/znaky/pravo-levo-bez-popis.php>

⁹⁰ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 119. ISBN 80-7203-524-8.

Obecně představuje pravoběžnost otevřenost a orientaci pisatele do budoucnosti:

- aktivní vůle, energičnost, iniciativa, ukvapenost, sebeprosazení, vzrušivost, touha po zážitcích, extroverze, potřeba sociálních kontaktů, potřeba změny, spontánnost, kooperativnost, potíže se sebevládou, lehkost vyjadřování, upovídánost, nedostatek odstupu a taktu, altruismus, humanismus, soucit, sebeobětování, pisatel se nechává využívat.⁹¹

2.2.14.2. Levoběžnost

Znaky levoběžnosti:

- prodloužení psací dráhy, které se projevu zákruty, závity a zapleteninami, obohacení forem, jejich plošnost a uzavřenost, odpadlé a vracivé koncové tahy, levý sklon, krycí tahy atd.⁹²

Levoběžnost znamená uzavřenost, orientaci na minulost, pasivní vůli, sebeovládání, houževnatost, odolnost, introspekci, smysl pro tradiční hodnoty, vážnost, rozpačitost, potíže se sebedůvěrou, izolovanost, egocentrický odpor, potíže se sociální adaptací, potřebu vlastnit, zjištnost, chamtivost, lakotu, nevraživost, závist.⁹³

2.2.15. Rychlost

Rychlost či pomalost písma vypovídá o spontaneitě pisatele, jeho temperamentu, ale i o spontánnosti vzniku písemnosti. Tempo, tj. rychlost či pomalost písma, se nemění, je člověku vlastní, a je-li ke změně svého tempa z nějakých důvodů nucen, pak se toto „znásilňování“ jeho přirozenosti projeví například v narušení plynulosti tahů, tvary mohou být kostrbaté, trhané nebo tvarově oploštělé a nepřesné.

Znak rychlosti v písmu svědčí pro čilého extrovertně laděného pisatele, aktivního, přirozeného, spontánního a impulzivního, s čímž souvisí i ukvapenost, zběžnost,

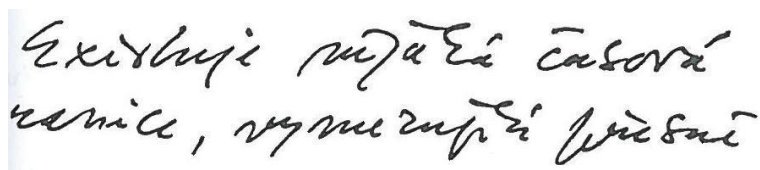
⁹¹ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 64. ISBN 978-80-7387-340-0.

⁹² JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 119. ISBN 80-7203-524-8.

⁹³ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 65. ISBN 978-80-7387-340-0.

těkavost a nespolehlivost. Jelikož je pisatel sám ve svých projevech rychlý, mohou ho svým pomalejším tempem jiní lidé rozčilovat. Pomalý text může vzniknout na základě snahy o přetvářku, snahy působit lépe nebo leností či pomalostí pisatele, který nic nezakrývá, ale píše svým pomalým tempem. Pomalejší tempo psaní mívá člověk klidný až netečný, se smyslem pro skutečnost a poctivost. Dokáže se soustředit na věc, které se zpravidla věnuje do hloubky. Může mít potíže s bezprostředním projevem, a to jak psaným, tak i mluveným. Rád si vše nejprve dopředu promyslí a rozváží.⁹⁴

Obrázek 27: Rychlost

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 123.

2.2.16. Členitost

Při hodnocení členitosti je důležité si všimnout celkového rozčlenění psací plochy, tj. vzdálenosti mezi slovy, mezi řádky, členění do odstavců a dalších projevů strukturovanosti textu (podtrhávání, odrážky apod.). Členitost se projevuje dobrým rozvržením psací plochy, kde nedochází k řádkovému průpletu a slova jsou výrazně oddělena.⁹⁵

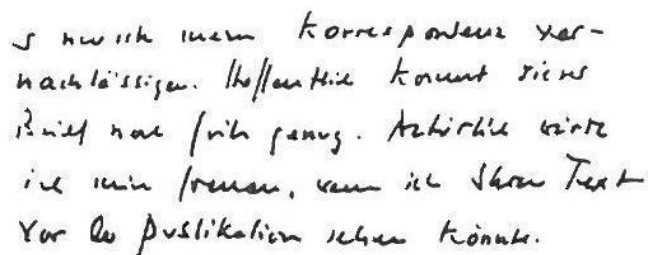
Obecně je členitost spojována s takovými schopnostmi pisatele, jako jsou organizační a systematické schopnosti, vztah racionality a emocionality, sebevláda, chování ve vztazích. Dá se dovodit inklinace k extroverzi či k introverzi, smysl autora textu pro vnější formu, jeho estetické cítění.⁹⁶

⁹⁴ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 95 - 96. ISBN 978-80-247-2833-9.

⁹⁵ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 125. ISBN 80-7203-524-8.

⁹⁶ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 67. ISBN 978-80-7387-340-0.

Obrázek 28: Členitost

Ich würde mein Korrespondenz ver-
nachlässigen. Hoffentlich kommt sich
Bücher noch früh genug. Achirchle könnte
ich sein Frauen, wenn ich schon Text
Vor der Publikation schon könnte.

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 125.

2.2.17. Řádkování

Hodnocení řádkování rukopisu souvisí s členitostí rukopisu. Konkrétně sleduje grafolog průběh jednotlivých řádků i jejich vzájemné postavení. Proto bývá doporučováno, aby ukázka hodnoceného rukopisu nebyla provedena na linkovaném papíře, resp. nechává se autorovi textu určitá možnost výběru psací podložky. Linkovaný papír volí zpravidla osobnosti požadující oporu, pomoc, lidé nejistí. Čtverečkovaný papír navíc určuje vedle linie horizontální i linii vertikální, tzn., řadí pisatele do určitých mantinelů, vymezuje mu určitý prostor, vede ho ve smyslu dodržování levého i pravého okraje.⁹⁷

Průběh řádku vypovídá o vitalitě, stabilitě a celkovém ladění osobnosti. Často je výrazem aktuálního psychického stavu pisatele.

Příklady možných druhů řádkování:

- Rovný, přímý řádek – volní vlastnosti, vytrvalost, cílevědomost.

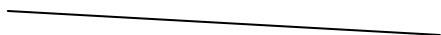

- Stoupající řádek – optimismus, horlivost, sebedůvěra, odvaha, ctižádostivost, rychlost, ambice, energie, aktivita.

⁹⁷ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 69. ISBN 978-80-7387-340-0.

- Klesající řádek – pasivita, únava, deprese, sklon k depresivitě.

- Klenutý řádek (vypouklý) – pisatel se snadno pro něco nadchne, ale i ochladne, v počátcích energie stoupá, ale nevydrží do konce, naivita, iracionálně.

- Hloubený řádek (vydutý) – teoretický pesimismus při praktickém optimismu, energie opadá a pisatel se těžce snaží dotáhnout věc až do konce.⁹⁸

2.2.18. Okraje

Dodržování okrajů se vztahuje k rozvržení písma jako celku na psací ploše. Nejdříve se okraje hodnotí celkově, pak grafolog sleduje zvlášť levý, pravý, horní a dolní okraj.⁹⁹

Respektování okrajů reprezentuje chování pisatele v sociálních vztazích, dynamičnost, sebekontrolu, ekonomické hodnoty, estetické hodnoty. Tvorba okrajů má i význam u tiskovin – např. jaký odraz a dojem zanechá úprava dopisu v adresátovi.¹⁰⁰

Příklady možných druhů okrajů:

- Horní okraj úzký – nedostatečný osobní odstup, podlézavost, vtíravá důvěrnost, nedostatek vkusu, šetrnost, malá sebedůvěra, pocity nejistoty nebo naopak sklon k familiárnímu chování.
- Horní okraj široký – konvenčnost, společenská distancovanost, odstup, dobrá výchova, vkus a konformita, reprezentace.

⁹⁸ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 107 – 108. ISBN 978-80-247-2833-9.

⁹⁹ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 130. ISBN 80-7203-524-8.

¹⁰⁰ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 71. ISBN 978-80-7387-340-0.

- Dolní okraj úzký – svědčí o rychlosti písma, znamená odpor proti nezbytnému obrácení stránky, malý estetický vkus a lenost.
- Dolní okraj široký – může být záměrný (z estetického důvodu), text může být psán z důvodu společenské povinnosti, nikoliv jako upřímné sdělení, estetický smysl, smysl pro formu (obsah může být obětován formě), může jít také o rezervovanost.
- Levý okraj úzký – osobnost malicherná, omezeného formátu s malým společenským taktem.
- Levý okraj vyrovnaný – pečlivost, pořádkumilovnost, sebekontrola, konvenčnost a sebezpozorování.
- Levý okraj široký – vyšší kulturní úroveň a estetické založení, zvýšená potřeba seberealizace.
- Levý okraj nevyrovnaný, kolísavý – nespolehlivost, nepřesnost, nekonvenčnost, nepořádnost a nedůslednost.
- Levý okraj zužující se dolů – opatrnost, zdrženlivost, nedůvěra, nedůslednost, snaha o diskrétnost, zakrývá šetrnost a opatrnost, pečlivost, pedantství, malichernost, zvýšená sebekontrola.
- Levý okraj rozšiřující se dolů – lidé, kteří se ponoří do věci, o níž píšou, a zapomínají na okolní svět, může znamenat i vnitřní psychické napětí a netrpělivost, snížená sebekontrola, impulzivita.
- Pravý okraj úzký – až do konce dopisuje živý, energický a nebojácný člověk, může to být člověk bez společenského taktu, znak impulzivního jednání, nerozvážnosti a ukvapenosti.
- Pravý okraj široký – estetické založení, obavy a úzkost ze skutečnosti, odstup a rezervovanost, je-li okraj nápadně široký, může být známkou narušení sociálního kontaktu a izolovanosti.
- Pravý okraj pravidelně zarovnaný – svědomitost, zvýšená pečlivost, pedantičnost, tyto významy se umocňují, jsou-li poslední slova řádku často rozdělena pomlčkou.
- Pravý okraj zužující se dolů – původní odstup se mění v postupné uvolnění se.
- Pravý okraj rozšiřující se dolů – rostoucí sebekontrola, odstup, nechuť nebo obavy z přiblížení se.¹⁰¹

¹⁰¹ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 105 – 106. ISBN 978-80-247-2833-9.

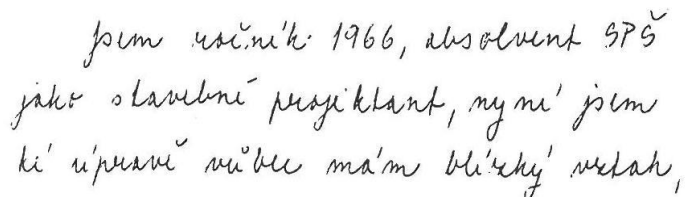
2.2.19. Pravidelnost

Pravidelnost je souhrnným vyjádřením stupně kolísavosti jednotlivých písmových znaků (sklonu, velikosti, šířky, tlaku, řádkování atd.). Pravidelné písmo kolísá pouze v detailech, je spíše čitelné, má vyrovnané řádkování a není většinou příliš nápadné. V nepravidelném písmu kolísá alespoň jeden, obvykle však více písmových prvků, tj. střídají se písmena úzká a široká, kolísá střední zóna, sklon, řádky apod. To bývá často doprovázeno zhoršenou čitelností.¹⁰²

Písmo pravidelné – převaha rozumu a vůle nad city, stálost, vytrvalost, pevnost, odolnost, přesnost a starostlivost při nízké tvarové úrovni také strnulost, suchopárnost, šablonovitost, nedostatek životnosti, citová plochost, malá průbojnost.

Písmo nepravidelné – převaha citů a pudů, nedostatek vůle, nízká cílevědomost, malé sebeovládání, čilost, pohyblivost, prudkost, impulzivita, nekonformnost, při nízké tvarové úrovni také nestálost a nevyrovnanost, vrtkavost a kolísavost.¹⁰³

Obrázek 29: Pravidelnost

Jsem učitel 1966, absolvent SPŠ
jako stavební projektant, nyní jsem
ki' úpravič vůbec mám blížky' vedak,

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 133.

2.2.20. Zdůraznění a potlačení začátků a konců

Tato kategorie se týká začátků či konců slov, začátků či konců řádků, odstavců, ale i oslovení a podpisu. Jako zdůraznění může být užito podtržení, přizdobení, zvětšení,

¹⁰² JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 132. ISBN 80-7203-524-8.

¹⁰³ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 101. ISBN 978-80-247-2833-9.

zvětšený tlak, rozšíření koncových tahů nebo jejich zmenšení, oslabený tlak, zúžení některých písmen či slov.¹⁰⁴

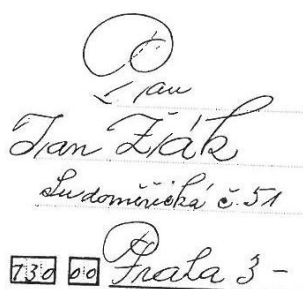
Zdůraznění začátků – iniciativa, podnikavost, jistota při prvním vystoupení, snaha vzbudit první dojem, póza, patos, potřeba uplatnit se, potřeba okázalosti, náročnost, zvýšené sebevědomí, autoritativnost, velikášství, ctižádost, hrdost, ješitnost, vychloubačnost, domýšlivost, megalomanie, rivalizující potřeba arogance, izolace Já, komplex méněcennosti a jeho kompenzace.

Oslabení začátků – nedostatek sebedůvěry, nenápadnost, nejistota, neobratnost ve vystupování, málo podnikavosti, skromnost, ovládání se, podřidivost, bez ctižádosti, slabý odpor, servilnost.

Zdůraznění konců – afektivní vystupňování vůle, neovlivnitelnost, neústupnost, opozičnost, problémy v sociálních kontaktech, křečovitost, vina přesunutá na okolí, nedůvěra, uzavřenost, subjektivní zaujatost, naivita, infantilita, nedostatek taktu, nedostatek empatie.

Oslabení konců – poddajnost, ovlivnitelnost, náladovost, unavitelnost, nedostatek vytrvalosti, neodporování, pocity méněcennosti, psychologické porozumění svému okolí, empatie, diplomacie, postřeh, takt.¹⁰⁵

Obrázek 30: Zdůraznění začátků

The image shows a handwritten signature 'Jan Jeřábek' on a lined background. Above the first letter 'J' is a circle. Below the signature is the address 'Ludomířská č. 51'. At the bottom, there is a stamp with the numbers '730' and '010' and the word 'Prála 3' with a circled '3'.

Zdroj: JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 135.

¹⁰⁴ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 74. ISBN 978-80-7387-340-0.

¹⁰⁵ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 136 – 137. ISBN 80-7203-524-8.

2.2.21. Úvodní a koncové tahy

Jde o posouzení těch tahů, které skutečně stojí na začátku či na konci slov, vět, odstavců, popř. celého textu. Při hodnocení této složky rukopisu se musí grafolog soustředit na směřování psacího pohybu v těchto pasážích, na typ vázání užitý v těchto částech rukopisu a případně i na tlak, kterým jsou tyto úseky napsány.¹⁰⁶

2.2.21.1. Úvodní tahy

Úvodní tahy – jsou-li odlišné či přidané – vyjadřují stupeň spontánnosti pisatele a míru a rozsah jeho příprav před činem, reprezentují rovněž typ prvního setkání s pisatelem. Jsou-li krátké, jednoduché, jsou symbolem spontánnosti, energičnosti, aktivity a rychlé orientace autora textu v novém neznámém prostředí. Jsou-li naopak provedeny jako dlouhé, složité a levoběžné, vyjadřují odstup pisatele od okolí, jeho tendenci chovat se afektovaně, formálně, marnivě, okázale egoisticky, ješitně, takový člověk má potřebu vlastnit.¹⁰⁷

Varianty úvodního tahu:

- Přirozený, jednoduchý úvodní tah – účelně vynaložená energie, je známkou míry spontánnosti, jednání bez okolků.
- Dlouhý úvodní tah – snaha upoutat na sebe, sebeprosazování, aktivita, ješitnost, kritičnost, opozice.
- Dlouhý úvodní tah až do průpletu v následujícím řádku – egoismus, lakota, hrabivost, ješitnost, jednání na efekt, malichernost.
- Složitý úvodní tah – egoismus, ješitnost, marnivost, jednání na efekt, okázalost.
- Spirálovitý tah – autostylizace, nízký vkus, pozérství.¹⁰⁸

¹⁰⁶ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 75. ISBN 978-80-7387-340-0.

¹⁰⁷ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 76. ISBN 978-80-7387-340-0.

¹⁰⁸ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 76. ISBN 978-80-247-2833-9.

2.2.21.2. Koncové tahy

Provedení koncových tahů symbolizuje kontakt se sociálním okolím pisatele a obvyklý způsob ukončování jeho činnosti.¹⁰⁹

Varianty koncového tahu:

- Absence koncových tahů – potíže se sociálním zařazením, nepřizpůsobivost.
- Krátký useknutý, podhodnocený koncový tah – nedůvěra, opatrnost, odstup až uzavřenost, strohost.
- Krátký jednoduchý koncový tah – dobré sebeovládání, dobrá sociální adaptabilita, „lidé se srdcem na dlani“.
- Dlouhý jednoduchý koncový tah – útočnost, aktivita, expanzivnost.
- Koncový tah vedený zpět doleva – sobectví, lakota nebo ekonomické myšlení („něco za něco“) – vyskytuje-li se výhradně na konci řádku, pak je tento tvar dán rychlostí písma a pozbývá uvedeného významu.
- Koncový tah vedený do dolní zóny – egocentričnost, panovačnost, neochota ke kompromisům.
- Koncový tah vedený kolmo vzhůru – tvoření komunikačních bariér, obliba poučování, kritický postoj „učitele“.
- Koncový tah vedený doprava nahoru – ctižádost, aktivita, touha po prosazení.
- Koncový tah nitkovitý – svědčí o sociální přizpůsobivosti.
- Koncový tah girlandový – přátelskost, přívětivost, komunikativnost.
- Koncový tah úhlový – tvrdost, útočnost a panovačnost.
- Dlouhý koncový tah ve tvaru jehly – znak nepřímé agresivity, která se projeví například ironickými ubližujícími poznámkami.
- Koncový tah zdůrazněný v závěru tlakem – může tvarem připomínat tyč nebo dýku, energie spontánní, často neovládaná, či zastíraná, známka energie, tvrdosti, agresivity, siláctví.¹¹⁰

¹⁰⁹ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 76. ISBN 978-80-7387-340-0.

¹¹⁰ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 76 – 77. ISBN 978-80-247-2833-9.

2.2.22. Diakritická znaménka

Diakritická znaménka jsou všechny tečky, čárky a háčky nad písmeny. Grafolog zkoumá jejich umístění – ke kontextu slova či písmene, ke kterému se jazykově vztahují, jejich velikost a tlak, kterým jsou provedeny.¹¹¹

Diakritická znaménka posilují základní tendence v písmu a dosti zřetelně vypovídají například o rychlosti psaného textu nebo o levoúběžné či pravoúběžné tendenci písma. Vypovídají například o míře pečlivosti, přesnosti, starostlivosti, pořádku, důslednosti, trpělivosti, praktičnosti, váhavosti, realismu, impulzivitě, shovívavosti, kombinačních a organizačních schopnostech.¹¹²

2.2.23. Interpunkce

Tato grafologická kategorie je rovněž spojena s výrazem pohybu a formy v prostoru. Její sledování se týká čárek mezi slovy, pomlček a podobných prvků v textu. Provedení interpunkčních znamének nedává pro jejich prostorovou malost výraznější hodnocení provedení, tlaku či tahu. Grafolog hodnotí zpravidla jen četnost jejich výskytu – a to ve smyslu přirozenosti, nadbytečnosti či případné absence.

Větší počet interpunkčních znamének, než obvyklá a přirozená míra, vyjadřuje citovou a intelektuální diferencovanost pisatele, jeho dynamiku, emocionální projev, afektovanost, houževnatost, pedanterii.¹¹³

2.2.24. Číslice

Psaní číslic reprezentuje pisatelovo setkání s finančním světem, případně se světem matematicko-technickým. Často se zde projevuje výrazný vliv profese a vzdělání

¹¹¹ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 76. ISBN 978-80-7387-340-0.

¹¹² FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 88. ISBN 978-80-247-2833-9.

¹¹³ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 78. ISBN 978-80-7387-340-0.

(technici, matematici, účetní, obchodníci apod.) – zatímco pro obchodníka se číslo vztahuje ke konkrétnímu, pro matematika je abstraktním symbolem.¹¹⁴

Provedení číslic může být následující – a opět platí. Že jedna číslice neprozradí o jejím pisateli takřka nic:

- malé přesné číslice: praktičnost, věcnost, střízlivost, realismus, dobrá koncentrace,
- nepřesné a nečitelné číslice: nepraktičnost, proměnlivý vztah k hodnotám, nepořádek.¹¹⁵

2.2.25. Adresa

Adresu grafolog hodnotí pouze tehdy, pokud se vyskytuje uvnitř dopisu. Adresa uvedená na obálce je psána s větším soustředěním, a to s ohledem na její několikeré čtení jinými lidmi, než je autor či jen adresát. Adresa reprezentuje vztah pisatele k širšímu sociálnímu okolí, jeho způsob styku a komunikace s ostatními lidmi, míru respektování konvencí pisatelem.

Pokud grafolog nenalezne výraznější rozdíly mezi textem adresy a vlastního dopisu, pisatel je přirozený a neokázalý. Pokud je adresa napsána výrazně a zásadně odlišným nebo i zdobnějším písmem, snaží se autor o stylizaci, schovává se za osobní masku. Písmo v adrese drobnější než v textu signalizuje ostýchavost a plachost pisatele při veřejných prezentacích. Kolmější sklon písma adresy je znakem potlačování a zakrývání emocí autora.¹¹⁶

2.2.26. Podpis

Podpis je nejosobnější ze všech dílčích složek rukopisu. Už od dávných dob, kdy se začaly používat osobní značky, bylo zřejmé, že podpis je jedinečným a osobitým

¹¹⁴ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 136 – 137. ISBN 80-7203-524-8.

¹¹⁵ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 79. ISBN 978-80-7387-340-0.

¹¹⁶ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 79. ISBN 978-80-7387-340-0.

projevem který začal být všeobecně chápaný jako specifický symbol pro danou osobnost, o níž také může mnoho prozradit.¹¹⁷

Ze samotného podpisu je vyvozování psychologických závěrů o pisateli nepřesné, protože podpis sám vyjadřuje, jakým by chtěl pisatel být a jak by se chtěl ostatním jevit. Text rukopisu naopak vypovídá o tom, jaký pisatel skutečně je. Je tedy důležité mít možnost porovnat míru shodnosti rukopisu s podpisem. Sledujeme, zda je podpis totožný s textem nebo v čem je rozdílný, zda ve sklonu, tlaku, velikosti apod. První písmenko v podpisu vyjadřuje, jak chce pisatel působit a poslední písmenko hovoří o tom, jakou strategii chování vůči ostatním pisatel volí.

Obrázek 31: Ukázka podpisu I. (Václav Havel)

Zdroj: Grafologie, rozbor písma, online, cit. 2014-02-21¹¹⁸

Obrázek 32: Ukázka podpisu II. (Karel Schwarzenberg)

Zdroj: Karel Schwarzenberg, online, cit. 2014-02-21¹¹⁹

Obrázek 33: Ukázka podpisu III. (Václav Klaus)

Zdroj: Grafologie, rozbor písma, online, cit. 2014-02-21¹²⁰

¹¹⁷ ROMANOVÁ, Klara G. *Rukopis klíč k osobnosti*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 307. ISBN 978-80-257-0513-1.

¹¹⁸ [www.grafologie-rozbor-pisma.cz.](http://www.grafologie-rozbor-pisma.cz/) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.grafologie-rozbor-pisma.cz/>

¹¹⁹ [www.karelschwarzenberg.cz.](http://www.karelschwarzenberg.cz/) [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.karelschwarzenberg.cz/volebni-web/dopis-volicum.html>

2.2.26.1. Porovnání textu rukopisu a podpisu

- Podpis totožný s textem – věcně založený člověk, nechce být více, než ve skutečnosti je.
- Velký rozdíl mezi podpisem a textem (ve sklonu, velikosti, šířce atd.) – velký rozdíl mezi reálným a ideálním Já.
- V podpisu více tlaku než v textu – předstírání větší síly a čilosti než jakou pisatel ve skutečnosti má.
- V podpisu méně tlaku než v textu – sebedoceňování, komplex méněcennosti.
- Podpis velký, text nízký – výraz sebeuplatnění, snaha jevit se silný, projev vnějškového sebevědomí.
- Podpis kolmý, ale text v pravém sklonu – snaha citově založeného člověka zaujmout rozumové stanovisko.
- Podpis se sklonem, ale text kolmý – ve vztahu ke světu racionální, ale pokud se jedná o pisatele samého, nedokáže se vymanit za zaujetí citu.

2.2.26.2. Podpis sám

První písmeno hovoří o tom, jak by chtěl pisatel jevit druhým. Poslední písmeno podpisu vyjadřuje, jaký způsob jednání pisatel uplatňuje nebo by chtěl uplatňovat vůči druhým.

- Vyumělkovaný podpis – marnivost, sebeláska, chlubitost, rád se ukazuje.
- Zjednodušený podpis – až snížené sebevědomí, skromnost, reálné sebehodnocení, neokázalost.
- Podtržený podpis – sebezduřňování, vysoké sebehodnocení.
- Přeskrtnutý podpis – nejistota až obavy, může být snížené sebevědomí, obranný postoj ke světu.
- Stoupavý a zvětšující se podpis – ctižádostivost, ambice, nezdravý kariérismus.
- Čarami obalený podpis – skeptičnost, nedůvěřivost, podezřívavost.
- Rázný koncový tah – činorodost, odhodlanost, cílevědomost, sdílný kontakt

¹²⁰ www.grafologie-rozbor-pisma.cz. [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.grafologie-rozbor-pisma.cz/>

s lidmi, silná osobnost.

- Mocný, dolů směřující tah – energičnost, rozhodnost, nesmlouvavost, despotismus, sklon k dominanci.
- Tečka za podpisem – opatrnost a nedůvěřivost.
- Koncovka s háčkem, s harpunou – útočnost, sobecká snaha o sebeprosazení až brutalita.
- Silně zakončený podškrť – energie, vitalita až brutálnost.
- Podpis zakryt arkádou – „ať si mne všímají, ale ať do mne nevidí“, či například u vedoucích pracovníků, tzv. „ochranářský tah“, tj. berou podřízené do ochrany pod svá křídla.
- Nečitelný podpis – znečitelnění sebe, „nejsem to tak úplně já“, pisatel nemůže ani nechce stát tak úplně za vším, co podepisuje.

2.2.26.3. Umístění podpisu

- Vpravo pod textem – čím více doprava, tím více expanzivity, pisatel je zaměřený perspektivně do budoucnosti, od níž (jestliže se připojí sebevědomí a tížádost) mnoho očekává.
- Podpis uprostřed listiny – určité překážky, obavy a obezřetnost.
- Podpis více vlevo – u dopisů a písemností, které jsou psány podle německé obchodní normy korespondence, jsou situovány vlevo nejenom data a adresy, ale i podpisy – v takovém případě se nehodnotí podle níže uvedených významů: uzavřenost, obavy z budoucnosti a nízká sebedůvěra, zejména připojí-li se další znaky sebepodceňování; rovněž znak nechutí k životu.¹²¹

2.2.26.4. Podpisová značka

Podpisová značka (tzv. šifra) prezentuje osobnost pisatele v absolutní zkratce a je zpravidla používána těmi, kdo se v pracovní oblasti mnoho a často podepisují. Šifra tedy reprezentuje svět práce a profese pisatele. Když někdo u podpisu používá jen příjmení, pokládá to za dostatečné – nebo podpis užívá tak často, že na vypsání

¹²¹ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 92 - 94. ISBN 978-80-247-2833-9.

celého jména prostě nemá tolik času. Používá-li někdo u podpisu své akademické tituly či vojenské hodnosti, zejména je pokládá za velmi důležité, je na ně hrdý a nedokáže si své profesní fungování bez nich představit. Je však nutno odlišit ty úřední podpisy, kdy jsou tyto náležitosti služebním či pracovním řádem vyžadovány.¹²²

2.2.26.5. Závěrem k podpisu

Podpis vůbec není němá, k interpretaci písma nic nepřidávající část písemného projevu, ale naopak část, která často z jeho závěru vrhá světlo na temná místa nebo příšeří písma i osobnosti pisatele. Podpis také zprostředkuje závažné informace o pisatelových tužbách a jeho někdy i přísně utajovaných nebo maskovaných skutečných vztazích k sociálnímu okolí.

2.3. Skript

Skriptové písmo je možné hodnotit podobně jako kurzívu, a to tak, že grafolog sleduje jednotlivé znaky, jež je možné kromě spojitosti písma analyzovat stejně: tlak, tah, velikost, šířka, mezery, pečlivost, čitelnost, rychlost, zvláštnosti apod.¹²³

Před započítím analýzy je potřebné zjistit důvody, které pisatele vedou k používání skriptu. Rukopisy mohou obsahovat kombinaci kurzívy se skriptem a verzálkami. Často se tak u pisatele projevují kulturní zájmy, sociální přizpůsobivost, kombinační schopnosti atd.

Nejčastější důvody, které vedou pisatele k přechodu na skript, jsou:

- snaha o zvýšení čitelnosti, tedy v podstatě snaha o zlepšení komunikace,
- estetické důvody – skript se jeví estetičtější,
- potíže při přizpůsobování se pohybu zleva doprava u leváků,
- vliv používání počítače,
- technické vzdělání a zaměstnání – snaha o zpřesnění písemné formy,

¹²² BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 92 - 94. ISBN 978-80-7387-340-0.

¹²³ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 48. ISBN 978-80-247-1552-0.

- způsob vědomé stylizace – masky.¹²⁴

2.4. Písmo leváků

Při posuzování písma leváků je třeba vycházet z faktu, že západní písmo představuje model vytvořený kulturou, která výrazně upřednostňuje používání pravé ruky. Pro pisatele píšící levou rukou, což mimo jiné souvisí s funkcemi mozkových hemisfér, může být proto přizpůsobování se tomuto modelu a osvojování si pohybů z něho vyplývajících problematické. V písmu se nejčastěji tyto adaptační potíže projevují zhoršeným rytmem při pohybu doprava, který se podílí na vytváření plynulých spojitých forem.

Stručný přehled znaků, ke kterým nejčastěji inklinují leváci:

- arytmičné spoje doprava, zvláště ve spodní zóně,
- tendence ke skriptu,
- levý sklon,
- variabilita sklonu,
- arkádovité vázání,
- tlak přemístěný do horizontálních tahů,
- více levoběžných tendencí.

K písmu leváku se přistupuje shodně jako k písmu pravorukých pisatelů, bere se však v úvahu uvedené rozdíly, které se v jejich rukopisech častěji vyskytují. Proto také při žádosti o rozbor se musí vyžadovat informace, kterou rukou bylo písmo psáno.¹²⁵

2.5. Přehled základních významů znaků

- Písmový obraz – základní způsob adaptace osobnosti.
- Pohyb – projev biologické podstaty, nevědomí, dynamiky osobnosti.
- Forma – projev sociokulturních hodnot a norem, vědomá orientace a sebereprezentace.

¹²⁴ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 242. ISBN 80-7203-524-8.

¹²⁵ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 244. ISBN 80-7203-524-8.

- Rytmus – schopnost vývoje a seberealizace, integrovanost vědomí a nevědomí.
- Individuálnost – prosazování své individuality, odlišnost od průměru, míra autentičnosti či stylizace.
- Harmoničnost – vyrovnanost psychického průběhu, zralost osobnosti.
- Vázání – forma sociability, způsob přizpůsobování se realitě.
- Velikost – vitalita a síla impulzů, způsob prožívání, sebepojetí.
- Sklon – poměr mezi citovostí a rozumovostí, impulsivností a sebekontrolou, druh emocionální odpovědi.
- Šířka – těsnost – poměr mezi extroverzí a introverzí, sebevláda.
- Tlak – vitalita, odolnost, pudovost.
- Tah – dynamika osobnosti, vnitřní diferencovanost.
- Ostrost – těstovitost – poměr mezi duchovností, abstraktním myšlením a smyslovostí, konkrétním myšlením.
- Spojitost – kontinuita psychosomatických procesů, způsob myšlení (analýza – syntéza), druh instinktivní adaptace na svět.
- Hubenost – plnost – poměr mezi rozumovostí, střízlivostí a citovostí, fantazií.
- Zjednodušení – obohacení – poměr mezi rozumovostí, střízlivostí a citovostí, fantazií, sebeprezentace, vitalita.
- Délky – rozdíly – dynamika osobnosti, osobní ambice, vyrovnanost.
- Zdůraznění zón – projekce motivů a zájmů.
- Levoběžnost – pravoběžnost – poměr mezi introverzí a extroverzí, egoismem a altruismem, pasivitou a aktivitou.
- Rychlost – tempo somatické a mentální aktivity, pohyb k Ty, ke společnosti, k cíli.
- Členitost – organizační a systematické schopnosti, poměr mezi racionalitou a emocionalitou, sebevláda, sociabilita.
- Řádky – mentální stabilita, nálada.
- Okraje – dynamičnost, sebekontrola, ekonomická hodnota, estetická hodnota, sociabilita.
- Pravidelnost – psychická stabilita, vztah mezi popudem, emocemi a sebevládou.
- Úvodní tahy – stupeň spontánnosti, přípravy před výkonem, počáteční

zdůraznění Já.

- Koncové tahy – kontakt se sociálním okolím, ukončení činnosti.
- Číslice – finanční, materiální, matematicko-technický svět.
- Adresa – pisatel v širších sociálních vztazích.
- Podpis – pečeť osobnosti, sebepojetí.¹²⁶

¹²⁶ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 151 – 152.
ISBN 80-7203-524-8.

3. PSYCHICKÉ OBLASTI OSOBNOSTI V PÍSMU

3.1. Extroverze a introverze

Pojmy extroverze a introverze vnesl do psychologie švýcarský psychiatr C. G. Jung, který sestavil tuto typologii v souvislosti se čtyřmi psychickými funkcemi – racionálním myšlením a cítěním, iracionálním čitím a intuicí – rovněž nazývanými jako „čtyři mohutnosti“, které určují extrovertní či introvertní ladění osobnosti a varianty těchto základních typů, introverze a extroverze.¹²⁷

3.1.1. Extroverze

Extroverti milují společnost a jsou sociálně angažovaní. Jejich družné chování je nenucené, impulzivní, bezstarostné a s malými zábrany. Milují zábavu a změny. Rádi se předvádějí, jsou otevření a přístupní, mají sklon k optimismu. Projevují se také agresivně. Nejsou vždy spolehliví, mínění si tvoří často v závislosti na mínění druhých.¹²⁸

Projevy extroverze písmu: rychlost, elasticnost, šíře, velikost, pravý sklon, další znaky pravoběžnosti, např. konečné tahy prodloužené vpravo, girlandovité vázání, výrazné délkové rozdíly, menší vzdálenost mezi slovy, podpis umístěný vpravo.¹²⁹

3.1.2. Introverze

Introverti jsou osoby uzavřené a málo přístupné, zdrženlivé. Společnosti se introverti spíše straní, zato mají sklon pozorovat sami sebe. Projevu se jako vážní, nedůvěřiví

¹²⁷ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 126. ISBN 978-80-247-2833-9.

¹²⁸ VELIČKOVÁ, H. *Grafologie – Nové pohledy*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, 2013, s. 134. ISBN 978-80-7402-133-6.

¹²⁹ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 179. ISBN 80-7203-524-8.

lidé, dobře se kontrolují a je na ně celkem spolehnutí. Nemají rádi vzrušení, jsou trpěliví a opatrní, projevují obvykle pesimistické sklony. Vyhovuje jim řád a pořádek.¹³⁰

Projevy extroverze písmu: pomalost, otuženost, drobnost, těsnost, hubenost, stojatost nebo levý sklon, další znaky levoběžnosti, např. useknuté nebo vracivé koncové tahy, arkádovité nebo úhlovité vázání, detailní nepravidelnosti ve vypracování formy, větší vzdálenost mezi slovy, větší okraje – zvláště pravý, drobný, uprostřed nebo vlevo umístěný podpis, ovály o, a, d, g jsou malé, těsné, uzavřené.¹³¹

3.2. Temperament

Temperament představuje nejobecnější vlastnosti psychické dynamiky. Je to charakteristika vyvozená z citového ladění, celkového zaměření duševní činnosti, vzrušivosti, odolnosti a trvalosti duševních dějů, která vyjadřuje vlastnosti emocionálního prožívání a chování. Temperament je také možné chápat jako složku psychické regulace činnosti, která vytváří vztahy mezi stimulací prostředí a osobností, resp. udržuje určitou optimální úroveň aktivace osobnosti. Úroveň potřeby stimulace a aktivace má pak vliv na utváření trvalejších vlastností osobnosti.

Čtyři dnes klasické typy temperamentu popsal Hippokrates ve 4. stol. Př. K. a jeho popisem se inspiruje psychologie dodnes. Čtyři klasické typy temperamentu jsou: sangvinik, choleric, melancholik, flegmatik.¹³²

3.2.1. Sangvinik

Sangvinik má relativně přiměřenou reaktivitu – na slabé podněty reaguje slaběji, na silné silněji. Je aktivní, podnikavý, činorodý, rozhodný, společenský, hovorný, přístupný, otevřený, reaktivní, přizpůsobivý, s touhou po zážitcích, nenucený,

¹³⁰ VELIČKOVÁ, H. *Grafologie – Nové pohledy*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, 2013, s. 134. ISBN 978-80-7402-133-6.

¹³¹ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 179. ISBN 80-7203-524-8.

¹³² JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 156. ISBN 80-7203-524-8.

bezstarostný, optimistický, méně sebekritický, povrchní. Je emocionálně stabilní extrovert.¹³³

Grafické jevy v písmu sangvinika: rychlé až spěšné písmo, skloněné vpravo, nepravidelné, široké, plošné, smyčky, spíše větší délkové rozdíly, diakritická znaménka vysoko, stoupající řádek.¹³⁴

3.2.2. Cholerik

Cholerik je silně vzrušivý a reaguje impulzivně. Je energický, bojovný, agresivní, neklidný, vydražditelný, s nedostatkem sebevlády, nerovnoměrně prožívající, nedůtklivý, netrpělivý, vášnivý, nespokojený. Je emocionálně labilní extrovert.¹³⁵

Grafické jevy v písmu cholera: písmo nepravidelné v řadě jevů, arytmičné, spíše velké, často ostré úhly, náhlý tlak, poskakující písmena, propletené řádky, většinou přehnané dolní délky.¹³⁶

3.2.3. Melancholik

Melancholik má nízký práh vzniku emocí. Je citlivý, nejistý, ostýchavý, úzkostlivý, vážný, těžkomyslný, nespolečenský, rezervovaný, uzavřený, samotářský, s pocity méněcennosti, pesimistický, hůře se přizpůsobuje, je rigidní. Je emocionálně labilní introvert.¹³⁷

Grafické jevy v písmu melancholika: písmo pomalé, spíše malé, úzké a hubené, slabý tlak, často snížená spojitost, malé rozdíly v délkách.¹³⁸

¹³³ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 156. ISBN 80-7203-524-8.

¹³⁴ KUČERA, M. *Mluví písmo*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1991, s. 155. ISBN 80-201-0186-1.

¹³⁵ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 157. ISBN 80-7203-524-8.

¹³⁶ KUČERA, M. *Mluví písmo*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1991, s. 155. ISBN 80-201-0186-1.

¹³⁷ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 158. ISBN 80-7203-524-8.

¹³⁸ KUČERA, M. *Mluví písmo*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1991, s. 155. ISBN 80-201-0186-1.

3.2.4. Flegmatik

Flegmatika vzruší pouze silnější podněty. Je klidný, vyrovnaný, mírný, lhostejný, s nízkou emocionální odezvou, stálý, spolehlivý, ovládající se, trpělivý, tolerantní, nepřilíš společenský, rozvážný, nerozhodný, těžkopádný, pohodlný, pasivní, bez velkých životních ambicí a požadavků. Je emocionálně stabilní introvert.¹³⁹

Grafické jevy v písmu flegmatika: písmo pomalé, většinou malé, tlak bez výkyvů, malé délkové rozdíly, hubené smyčky, odpadlé koncové tahy, podpis většinou téhož charakteru jako písmo.¹⁴⁰

3.3. Vůle

Vůle vyjadřuje cílevědomou regulaci činnosti člověka. Některé prvky vůle jsou vrozené, ale je to i složka, kterou člověk získává vlivem výchovy, je tedy naučená a aktuálně vytvářená.¹⁴¹

Obecně lze rozlišit tři úrovně řízení činnosti:

- vrozenou, která je založená na instinktech a reflexech, kdy cíl není uvědomován,
- naučenou a zautomatizovanou, kdy cíl není vždy zcela uvědomován,
- volní čili aktuálně vytvářenou a úmyslnou s vědomým cílem.

Ve skutečnosti se však tyto roviny regulace činnosti neustále prolínají. Podstatou volního procesu je tedy vědomá volba, zaměřenost a seberegulace, která je provázána prožitkem „Já chci“, jejíž součástí je také rozvažování o přiměřených cílech a prostředcích, ale i důsledcích vlastního jednání. Každá volba se skládá jak z vědomých, tak z nevědomých motivů, což její svobodu relativizuje.

¹³⁹ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 158. ISBN 80-7203-524-8.

¹⁴⁰ KUČERA, M. *Mluví písmo*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1991, s. 155. ISBN 80-201-0186-1.

¹⁴¹ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 89. ISBN 978-80-7387-340-0.

Vlastnosti vůle lze dělit na okruh vlastností vůle aktivní, kdy převažuje vzrušivá a dynamická stránka, a vlastnosti vůle pasivní, při níž má převahu seberegulace a tlumení.¹⁴²

Aktivní vůle vychází z vitality a temperamentu pisatele. Konkrétně bývá reprezentována energičností, činorodostí, iniciativou, ctižádostí, rozhodností a např. potřebou sebezprosazování. Písmo takových autorů je rychlejší, pravoběžné, rytmické, dynamické, střední nebo větší velikosti, spojité, vázané úhlem, má zdůraznění začátků slov a vět, má rovné nebo stoupavé řádky, autor používá zdůrazněný podpis.

Pasivní vůle se projevuje ve formě sebeovládání, vytrvalostí, houževnatostí, stálostí, odolností, pořádkumilovností, důkladností a soustředěností. Takový člověk píše nižším tempem, pravidelně, členitěji, má vypracovanou formu, písmo je spíše hubenější, těsné, vázané úhlem nebo arkádovitě, má rovné řádky.¹⁴³

V písmu lze také sledovat projevy extrémní seberegulace, která však narušuje přirozenost, spontánnost, schopnost improvizace, vede k potlačování nevědomých impulzů a bývá často doprovázena pedanterií. Písmo tohoto typu je strnulé, monotónní, napjaté, nápadně pravidelné a formálně členité.

Opakem je výrazně nedostatečná seberegulace, doprovázená neschopností se rozhodnout, případně apatií, jejíž písmové projevy jsou netvarovost, neurčitost a ochablost, nepravidelnost, nečlenitost, těstovitost atd.¹⁴⁴

3.4. Dominantní a submisivní typ

V partnerských vztazích, stejně jako při rozdělování povinností a funkcí na pracovišti, hraje roli dominance a submisivita, neboli tíhnutí k tomu ovládat druhé, či naopak nechat se vést a ovládat druhými.

¹⁴² JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 171 – 172. ISBN 80-7203-524-8.

¹⁴³ BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 89 – 90. ISBN 978-80-7387-340-0.

¹⁴⁴ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 174. ISBN 80-7203-524-8.

Dominantní typy často získávají vedoucí funkce, ale některé osoby mají apriorní nechuť nést za své činy odpovědnost, které ovšem z řádně podepsané smlouvy vyplývá. Proto se vedoucím funkcím vyhýbají a snaží se prosazovat své Já jiným způsobem, například získáním morální, silové, vědomostní, psychologické nebo jiné převahy na pracovišti nebo doma. V rukopise lze pak nalézt projevy dominantního i submisivního chování pisatele, přičemž lze rozpoznat, že dominantní sklony uplatňuje pouze v jedné oblasti života, třeba na pracovišti, a jinde jedná submisivně. Většinou však tendence pisatelů na jednom ani na druhém místě nejsou úplně jednoznačně zaměřené – střídají roli dominantní a submisivní podle možností a okolností.

3.4.1. Dominance

V písmu se dominantní tendence projevují zejména tlakem a velikostí písma. Ze způsobu vázání lze považovat především úhly za apriorně dominantní – kdo napojuje písmena výhradně pomocí tvrdých úhlů, má autokratické sklony a o moc se nerad dělí, protože je to pro něj synonymem kompromisu, který nenávidí, a jednoznačného podřízení druhému. S dominantními sklony souvisejí i některé násilné projevy v písmu, které mohou vést k tvrdým střetům s druhými lidmi. Jsou to lomené délky v dolním pásmu, zesílené neboli kyjovité tahy vedené shora dolů, zleva doprava a zejména na konci slov, tedy zaměřené bezprostředně vůči objektu. Dominance poněkud laskavějšího typu je vyjádřena arkádovým vázáním, zejména jde-li o arkády sestupné, rozpoznatelné dobře u písmene m.

O dominanci se obvykle snaží i osoby píšíící stojatě, protože mívají ctižádost a silnou vůli, jejich slabou stránkou však bývá nerozhodnost.¹⁴⁵

3.4.2. Submisivita

Submisivní pisatelé jsou primárně téměř všichni, kdo píše se slabým tlakem. Velmi malé písmo, zakrnělé dolní délky, girlandová vázání, málo vyvinuté horní a dolní pásmo, značná šířka, kolísavá výška středního pásma, poruchy rytmu. To vše jsou limity, které u člověka omezují schopnost prosadit svou vůli a stát se vůdčí osobností, i když může jít o názorově vyhraněného a charakterově pevného člověka.

¹⁴⁵ VELIČKOVÁ, H. *Grafologie – Nové pohledy*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. 126 – 128. ISBN 978-80-7402-133-6.

3.5. Sebepojetí

Pojetí vlastního Já zahrnuje u každého jedince citový a hodnotící vztah k sobě, ale i obraz tzv. ideálního Já, který naznačuje směr a hodnoty vlastní seberealizace. Sebepojetí se vyvíjí a je stále přítomné v sebeprožívání. Podstatná je jeho propojenost s dalšími oblastmi psychiky – např. na typ sebepojetí má výrazný vliv temperament.

U obrazu vlastního Já se hodnotí také jeho stálost a přiměřenost, jež souvisí s celkovou stabilitou a vyzrálostí osobnosti. Já je možné rovněž chápat jako systém sociálních rolí a z dostatečného písemného materiálu lze sledovat způsob prožívání a preferenci jednotlivých rolí.

Nevědomý základ sebepojetí je v rukopisu vyjádřen především pohybem a jeho dynamičností, tlakem a rozsahem, vědomá a záměrná sebe prezentace a směr seberealizace formou, zvláště její individuálností, členitostí a podpisem. Rozpor mezi Já a ideálním Já, který by měl být přiměřený, je důležitým dynamickým faktorem osobnosti a jeho projevy lze nalézt v písmu např. ve vztahu mezi podpisem a celkem rukopisu, ve fixaci, v rozdílech délek atd. Při podrobnějším hodnocení sebepojetí si v rukopisu dále grafolog všímá zvláště úvodních písmen, velikosti střední zóny, rozdílů délek, obohacení či zjednodušení, plnosti či hubenosti, pravoběžnosti či levoběžnosti a vypracování podpisu.

Základní typy sebepojetí a jejich projevy v rukopisu:

- Vyrovnané sebepojetí, sebejistota, pocit vlastní síly, přirozenost a přesvědčivost osobnosti jsou vyjádřeny vyrovnanou velikostí, šířkou a tlakem rukopisu. Formy jsou jasně vypracované, s pevnými základními tahy. Celkové členění je vyrovnané a rytmické, řádky jsou rovné. Podpis se od rukopisu výrazně neodlišuje.
- Kolísavé sebepojetí, které bývá provázené střídavými pocity úzkosti, nejistoty, nedůvěry, méněcennosti, potřebou opory, nebo naopak přehnanou sebedůvěrou a sebepřeceňováním, se projevuje nepravidelným, rozkolísaným písmem, především ve velikosti, šířce a tlaku, krycími tahy, nevýrazně vypracovanou formou a nedostatečně řízeným pohybem, v kterém se může objevit i třes. Podpis bývá odlišný od ostatního rukopisu.
- Zvýšené sebepojetí, doprovázenou potřebou uznání, zájmu, dominantní rolí,

pocitem výjimečnosti a ješitnosti se projevuje zvýšenou potřebou prostoru, tedy velikostí, výraznými rozdíly délek, plností střední zóny, obohacením a dalšími znaky levoběžnosti, zdůrazněním podpisu, zvýrazněním majuskulí a začátků slov, podtrháváním atd.

- Nízké sebepojetí spojené s nerozhodností, opatrností, zábrany, malomyslností a pasivitou je vyjádřeno ochablým pohybem, nevýraznou formou, drobným, těsným, levoběžným písmem se slabým tlakem, s malými rozdíly délek, klesavými řádky a velkými mezerami mezi slovy. Podpis bývá zmenšený, ochablý, popř. umístěný více vlevo.¹⁴⁶

¹⁴⁶ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 174 – 177. ISBN 80-7203-524-8.

4. ŽENSKÉ A MUŽSKÉ PÍSMO

Pohlaví lze z rukopisu určit jen s jistou pravděpodobností. V písmu se projevuje psychické, a nikoliv fyziologické pohlaví pisatele. Každý člověk je směsicí maskulinního a femininního typu. Představy o těchto typech pak souvisejí především s kulturou, ve které lidé žijí, resp. s tím, jaké v ní plní muži a ženy sociální role. Část rysů dříve typických pro mužskou nebo ženskou roli se modifikuje vývojem společnosti. V rukopisech jednotlivých pisatelů tak lze sledovat identifikaci s mužskou nebo ženskou rolí. Písmo femininní vykazuje častěji znaky vyšší emocionality, konkrétnějšího myšlení, potřeby estetiky, zatímco maskulinní písmo charakterizují spíše znaky racionality, dominance a ambicí.¹⁴⁷

Lidský mozek se skládá ze dvou hemisfér, které jsou propojeny sítí nervových vláken. Každá z těchto hemisfér zpracovává informace na jiné úrovni. Levá hemisféra na logicko-analytické úrovni a pravá hemisféra na úrovni intuitivně-emocionální.

Pravá hemisféra se jeví emocionálnější než levá, zodpovídá jak za pocity smutku, tak i nadšení, ale i za zvýšenou citovost, fantazii a kreativitu. Vizuálnost jako rozpoznávání obličejů mimiky, se odehrává také na pravé straně. Rovněž neochota nahlédnout na problémy z nadhledu, objektivně bez subjektivního ponoření se, je ovlivněno pravou hemisférou.

Levá hemisféra umí analyzovat zdánlivě nedělitelný celek na jednotlivé logicky skloubené části, ale díky tomu mívá sklon nevidě lev kvůli stromům. Člověk ji používá při analýze, dedukci, při popisu prostředí. O levé hemisféře se hovoří jako o mužské, protože jsou v ní uloženy vlastnosti charakterizující mužský princip, a naopak v pravé hemisféře je důrazný princip ženský.

Stejně jako v životě – ideálem je rovnováha. Rovnováhou levé a pravé mozkové hemisféry, která vede k dokonalosti, se vyznačuje málokterý rukopis. Proto v každém písmu lze nalézt převažující logičnost či citovost – kreativitu, tedy převahu jedné z mozkových hemisfér. Nejlépe se hledá v písmu, kde je rozdílnost výrazná a tedy dobře čitelná.

¹⁴⁷ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 49. ISBN 80-7203-524-8.

Levá mozková hemisféra – možné grafologické znaky svědčící o její převaze:

- kolmý sklon bez kolísavosti,
- horní zóna užší, bez „přefouklých“ smyček či kostrovitá nebo dle školní předlohy,
- kostrovitost písma v dolní zóně,
- pravidelnost písma jen s mírným kolísáním jednotlivých morfologických znaků,
- vazba arkádová nebo úhlová,
- tvary písma jsou spíše tvarově tvrdší – méně zakulacené,
- dobré členění textu,
- písmo spíše pomalejší.

Pravá mozková hemisféra – možné grafologické znaky svědčící o její převaze:

- více pravého sklonu,
- plnost smyček v horní zóně (fantazie, kreativita, intuice) i v dolní zóně (pudovost, impulsivnost), plnost ve střední zóně (citovost),
- menší pravidelnost – písmo je více impulzivní, s větší, kolísáním jednotlivých znaků,
- vazba girlandová, nitková,
- tvary písma jsou spíše tvarově oblejší,
- písmo spíše rychlejší.

Stejně jako člověk, tak i jeho písmo, podléhá změnám. Jak jde člověk životem, získává zkušenosti, vyvíjí se a jeho názory se mění, v dobrém případě dozrává směrem k moudrosti. Samozřejmě, že tento osobnostní posun se projeví i v písmu – v mozkopisu. Pro grafologa je zajímavé srovnávat písmo téhož pisatele v toku času – tedy v rozpětí třeba dvaceti let. Nachází tak v písmu i to, co pisatele ovlivňovalo, jak procházel jednotlivými vývojovými údobími, například jak se cítil a bránil emoční labilitě v těžké životní situaci, jak přemýšlel a také jak se jeho postoje projevovaly v kontaktu s ostatními. Na základě těchto grafologických závěrů lze rozpoznat i posilňování či oslabování dominance mozkových hemisfér.¹⁴⁸

¹⁴⁸ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 51 – 54. ISBN 978-80-247-1552-0.

5. POSTUP PŘI ROZBORU

Pro analýzu rukopisu je vhodné mít od pisatele k dispozici nejméně dvě strany rukopisného textu včetně podpisu. Další ukázky, psané v různých situacích a za různých podmínek, a také např. adresy na obálkách, mohou být velmi užitečné. Text rukopisu určeného pro grafologický rozbor by měl vzniknout spontánně, aby byl přirozeným výrazem pisatelových myšlenek a pocitů. Nemělo by tedy jít o opis, diktát nebo záznam předem zapamatovaných textů, jako jsou básně, hesla a podobně.¹⁴⁹

Dodržování systematického postupu při rozboru rukopisu je jednou ze základních podmínek jeho kvality. Při stanovení konkrétního postupu je třeba přihlížet k následujícímu postupu:

- vycházet z co nejúplnějších informací o pisateli, analyzovaném materiálu, zadavateli a cíli rozboru,
- co nejpřesněji popsat a evidovat dojemové, měřitelné a popsatelné znaky,
- teprve po úplné evidenci znaků začít s vyhodnocováním, a to nejdříve komplexních dojemových znaků, které tvoří rámec ostatním znakům a je možné z nich vyvodit první náčrt osobnosti pisatele,
- dále postupovat od skupin znaků (oblast psychiky) k jednotlivým znakům a brát přitom v úvahu strukturu a dynamiku osobnosti,
- při vyhodnocování jednotlivých znaků postupovat od dominantních, protože v nich se projevují nejvýraznější psychické procesy osobnosti,
- při jednotlivých krocích přihlížet k již zjištěným poznatkům,
- formu závěrečné písemné nebo ústní zprávy sestavit s ohledem na cíl a zadavatele rozboru, přičemž většinu není nutné a vhodné sdělovat vše, co z rukopisu o pisateli grafolog zjistí (tzv. filtr informací),
- pokud možno si ověřit výsledky rozboru rozhovorem s pisatelem nebo jinými diagnostickými metodami, případně informacemi z pisatelova užšího sociálního okolí.

Tyto požadavky ústí do následujícího postupu:

- potřebné informace o pisateli – jméno, věk, národnost, zdravotní stav,

¹⁴⁹ ROMANOVÁ, Klara G. *Rukopis klíč k osobnosti*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 118 – 119. ISBN 978-80-257-0513-1.

- rodinný stav, povolání a postavení v něm, pravák – levák,
- informace o písemném materiálu – situace a podmínky vzniku materiálu, zhodnocení vhodnosti materiálu,
 - informace o zadavateli – jeho vztah k pisateli,
 - cíl rozboru,
 - prožitková práce s rukopisem, která umožňuje zachytit vliv osobnostní dynamiky na analýzu rukopisu,
 - popis komplexních dojmových znaků – celkový písmový obraz, pohyb – forma, fixace, rytmus, individuálnost, harmoničnost,
 - shrnutí významu komplexních dojmových znaků – první psychologický náčrt osobnosti,
 - evidence dalších znaků a jejich zvláštností, označení dominantních znaků, označení ostatních vyjádřených znaků; evidované znaky – vázání, velikost, sklon, šířka – těsnost, tlak, tah, ostrost – těstovitost, spojitost, hubenost – plnost, zjednodušení – obohacení, délky, zdůraznění zón, pravoběžnost – levoběžnost, rychlost, členitost, řádkování, okraje, pravidelnost, zdůraznění a potlačení začátků a konců, úvodní a koncové tahy, podpis, další znaky (adresa, číslice, diakritika, interpunkce atd.),
 - první hodnocení oblastí struktury osobnosti s využitím typologie (vitální základ, emoce, racionalita, vůle, sebepojetí atd.),
 - první hodnocení dynamiky a vývoje osobnosti,
 - příprava syntézy – porovnávání zjištěných skupin znaků a jejich doplnění jednotlivostmi, zjištění rozporů, psychologické kombinace,
 - syntéza a její formulace s ohledem na cíl a zadavatele rozboru (filtr informací),
 - ověření si výsledků.¹⁵⁰

¹⁵⁰ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 235 – 237. ISBN 80-7203-524-8.

6. VYUŽITÍ PSYCHOLOGIE PÍSMO U KRESEBNÝCH TESTŮ

Znalosti a zkušenosti z oblasti psychologie písma mohou být vhodně využity také v rámci interpretace kresebných testů, které jsou založeny na obdobných přístupech.

Asi nejvíce používaný při výběru zaměstnanců je Kochův Baum test (Test kresby stromu). Obdobné využití lze aplikovat v dalších kresebných testech s přihlédnutím k jejich specifikám.

Test kresby stromu je založen na mechanismu projekce, tj. promítání osobnosti, jejího prožívání a interpretace světa do chování. Diagnostikovaná osoba má nakreslit na papír formátu A4 nejhličnatý strom. Ke kreslení se doporučuje tužka č. 2, možné jsou opravy kresby. Doba administrace není omezená, obvykle však trvá do deseti minut.

Strom je zde chápán jako vhodný nositel projekce, protože patří k nejstarším symbolům lidstva, který se objevuje v mytologiích nejrůznějších kultur. Podle Jungovy hlubinné psychologie je strom symbolem individuace, tj. sjednocování protikladů. Strom – kříž, který je starým křesťanským symbolem, v sobě sjednocuje archetypální oblast dole a nahoře, nalevo a napravo. Také ve folkloru a literatuře představuje strom často symbol lidského života, procházejícího vývojovými etapami. Obdobně vyjadřují stromy jednotlivých ročních období určité nálady a způsoby prožívání (např. zimní strom – vážnost, strohost, návrat k podstatě atd.). Konkrétní podoba stromu pak zahrnuje také minulostní vývoj a tendence ke směřování.

Hlavními částmi stromu jsou kořeny, kmen a koruna. Vhodné je proto sledovat poměry a zdůrazňování jednotlivých částí stromu, které lze chápat jako projev určitých potřeb a zájmů.

Kořeny obecně symbolizují oblast nevědomí, instinktů, tradice a zakotvenosti, dřevo, zvláště kmen, psychosomatický základ osobnosti, koruna pak oblast kultivované výchovy, vztahující se ke společnosti, oblast intelektu atd. Z kmene, který je stálým nesoucím základem, vyrůstají větve koruny, jejíž listy, květy a plody představují relativně proměnlivou a vnější oblast (např. persona). Dalšími prvky jsou suky, boule

a usekané větve atd., které často symbolizují minulé traumatické zkušenosti nebo potlačované tendence (v písmu např. useknuté tahy, různé projevy levoběžnosti atd.).

Otevřenost či uzavřenost koruny a směřování větví vypovídá o sociálních kontaktech, tj. např. o převaze introverze či extroverze, koordinace větví vyjadřuje uspořádanost psychického života. Jemné větvičky směřující k okolí bývají projevem empatičnosti, květy a plody mohou zobrazovat bohatost prožívání, estetičnost či snahu zapůsobit.

Při diagnostice kresby stromu lze vycházet obecně ze stejných teoretických východisek, jako jsou u grafologie, tj. především z výrazového a symbolického přístupu. Také kresba stromu je pohybem, který vytváří formy v prostoru a čase, a proto je možné vzhledem k uvedenému rozpracování těchto kategorií systematicky uchopit celek kresby i její jednotlivosti.

Podobně jako v grafologii je také u diagnostiky kresby vhodné uplatňovat komplexní přístup – tj. dojmový i měřitelně-popisný. Kresbu je přitom třeba stále chápat jako celek, kde jednotlivý znak má pouze omezenou výpovědní hodnotu, a proto je důležité si všimnout souvislostí či rozporů a vytvářet skupiny znaků, které se vztahují k jednotlivým oblastem struktury osobnosti. V rámci hodnocení těchto oblastí lze opět často využívat typologii. Přínosné může být chápání kresby z pohledu Jungem uváděných psychických funkcí (např. schematicky pojatá kresba jako projev převažujícího myšlení, realistický popis jako projev převažujícího vnímání, symbolická zkratka jako projev převažující intuice atd.). Do kresby se také může výrazněji promítat aktuální psychický stav osobnosti.

Baum test tedy obecně vypovídá především o struktuře a vývoji osobnosti, zvláště o její emocionalitě, případně o poruchách v emocionální a sociální oblasti atd.

Ze znaků rozpracovaných psychologii písma lze dále využívat:

- celkový obraz (typický výrazový projev, výtvarné nadání, celková nálada kresby, její horizontální a vertikální rozložení, členitost, míra stylizace či skrytí se do anonymity atd.),
- pohyb: tempo kresby, rytmus, tlak, druh čáry (např. ostrost – těstovitost, hrana – oblouk, spojitost – čárkovitost atd.),
- forma: individuálnost a originalita, tvarovost, určitost, vypracování

- jednotlivostí (např. monotónnost jako projev psychické strnulosti, automatismu, regrese, obsese atd.), obohacení – zjednodušení atd.,
- fixace: uvolněnost – napjatost – utlumenost jako výraz psychického řízení,
- harmoničnost: celková vyváženost, popř. co ji narušuje,
- pravoběžnost – levoběžnost: umístění, směřování kmene a koruny, směřování větví, otevřenost či uzavřenost koruny, umístění boulí, suků a dalších jednotlivostí atd.,
- velikost: celkový rozsah, poměr k ostatní ploše, poměr kořeny – kmen – koruna,
- pravidelnost – nepravidelnost: zvláště extrémní projevy.

Diagnostiku kresby je vhodné srovnávat s analýzou rukopisu, popř. s výsledky dalších diagnostických metod, a výslednou syntézu vytvářet s přihlédnutím k nalezeným souvislostem či rozporům. Prohloubení interpretace kresby pak výrazně roste se zkušenostmi, které má diagnostik s užívanou metodou a úrovní sebepoznání.¹⁵¹

Stručné a orientační schéma interpretace kresby stromu:

- Kořeny odpovídají dolní zóně písma. Jejich zvýraznění lze nalézt u psychologů, adolescentů, u lidí s nevyrovnaným vztahem k rodičům, lidé frustrovaní potřebou zázemí, ale i lidé závislí na pudech a nevědomí.
- Základna, horizontální linie země, z níž vyrůstá kmen, vypovídá o hranici vědomí a nevědomí (analogie linky v písmu). Jak stabilně je strom usazen? Izolovaný ostrůvek – osamělost, úzkost, izolace.
- Pata kmene – doba raného dětství, základní pocit bezpečí a důvěry:
 - široká – těžkopádnost, praktičnost, nevyzrállost,
 - rozšíření vlevo – význam jako odvádě dolní délky,
 - rozšíření vpravo – nepřizpůsobivost,
 - zúžení = bazální úzkost.
- Kmen stromu odpovídá střednímu psacímu pásmu. Odzdola nahoru značí průběh dospívání, tělesného a psychického růstu. Konec kmene puberty, přechod k dospělosti. Sleduje se vztah kmene a koruny, jejich přechod. Síla kmene odpovídá vitalitě, převahu každodenních zájmů (střední pásmo).
 - díry, suky, useknuté větve – traumata odpovídající konkrétnímu věku,

¹⁵¹ JEŘÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 246 – 252. ISBN 80-7203-524-8.

- sklon kmene – jako sklon písma,
- kontura kmene – hranice mezi já a ty; zvýraznění vlevo / vpravo – introverze / extroverze,
- textura kmene - hledáme analogie se stupni fixace a vázáním písma,
- hladká kůra – formální maska.
- Koruna vyjadřuje aktuální stav naplnění vlastní individuality. Odpovídá hornímu psacímu pásmu.
 - otevřená koruna – struktura větví bez ohraničení – odpovídá girlandě; konce větví koncům slov; sleduje se horizontální i vertikální směr a strukturu větví,
 - uzavřená koruna – odpovídá arkádě,
 - shora zploštělá koruna – tlak zvenčí.
- Plody – radost ze života (fixace II.), požitkářství (fixace IV.); většinou však potřeba sebeuznání, ocenění, chvály, ale také známka naivity.
- Listy – lehkost, mladistvost, snění, estetično, potřeba uznání; padající listí – melancholie.
- Květy – snaha o estetický dojem, sebeobdiv, povrchnost.
- Detailnost provedení – pasivní vůle nebo projev nutkavé úzkosti (tisíce lístečků, každý detailně vykreslen).¹⁵²

¹⁵² www.grafocv.cz [online]. [cit. 2014-02-13]. Dostupné z: <http://www.grafocv.cz/o-grafologii/kresba-stromu/>

7. MOŽNOSTI VYUŽITÍ GRAFOLOGIE V PERSONALISTICE

7.1. Výběr pracovníků

Grafologie může svou konzultační účastí významně přispět ke spolehlivosti závěrů psychologických vyšetření uchazečů o psychicky náročné pracovní role – např. při konkurzech na vedoucí pracovníky všech úrovní a všech oblastí uplatnění (výroba, výzkum, projekce, obchodní činnost, personalistika atd.).

Před samotným pohovorem s uchazečem o práci musí být vyjasněno, které vlastnosti, osobností rysy musí vybraný pracovník mít (které jsou tedy pro pracovní roli limitující), které jsou žádoucí (tedy nikoli bezpodmínečně nutné) a které mít rozhodně nesmí (jsou záporně limitující), protože by ohrožovaly jeho úspěšnost. Tyto kvality pracovníka musí být vyjasněny s přihlédnutím k podmínkám, za nichž bude svou roli, funkci vykonávat.

Grafologie může prospět při těchto a podobných výběrových situacích i tím, že může provést předběžný screening uchazečů, tj. doporučit, aby do výběrového řízení nebyli zařazeni zájemci, kteří nemají limitující osobnostní rysy nebo mají rysy záporně limitující. Při konkurzech a výběrových řízeních s větším počtem uchazečů může kvalitní screening přinést úsporu nákladů.

Přínosem grafologie při výběru pracovníků je, že organizaci uchrání před škodami, které by mohly vzniknout výběrem nevhodného pracovníka. Dále je také v tom, že odmítnutým uchazečům ušetří psychické následky v roli, funkci: ztrátu sebevědomí, ztrátu pozice v pracovním, soukromém i společenském sociálním okolí. (Vysvětlení příčin odmítnutí může u některých uchazečů vést k tomu, že nejen odmítnutí akceptují, ale ocení tuto informaci i jako radu do své profesní budoucnosti).¹⁵³

7.2. Pracovní kolektiv

V pracovním sociálním okolí jsou informace o povahách a osobnostních zvláštностech spolupracovníků, podřízených i nadřízených (které může zprostředkovat analýza jejich písma) mnohdy nedoceníitelné nejen proto, že ověřují, zda je pracovní kolektiv

¹⁵³ KUČERA, M. *Mluví písmo*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1991, s. 188 – 189. ISBN 80-201-0186-1.

pro jedince vhodný svou „povahou“, pracovní filozofií, svým mikroklimatem, ale urychlují začlenění jedince do kolektivu, přizpůsobení se jeho nárokům atd. Zvláštním přínosem je, že informace o kolektivu jsou získány rychle, takže je jedinec ušetřen omylů, zklamání, trpkých zkušeností.

Další přínos grafologie může být při řešení konfliktních situací na pracovišti (konflikty jedince s nadřízeným, spolupracovníky nebo podřízenými, skupiny pracovníků s nadřízeným nebo jinou kooperující skupinou, konflikty uvnitř kolektivu a s problémovými pracovníky apod.). Přínos grafologie je v těchto případech mimořádný, protože analýzy umožňují rychlou orientaci v osobnostech účastníků konfliktu, většinou i odhalení hlubších příčin vzniku střetu v povahách a osobnostních zvláštnotech jeho účastníků (ublíženost, závist, kverulantské sklony, paranoické rysy apod.).¹⁵⁴

7.3. Využití grafologa při rozboru

Pro důkladný rozbor písma se doporučuje naprosto jednoznačně spolupráce s grafologem, který svou analýzu provede na profesionální úrovni, jež vyžaduje nejenom znalosti z psychologie osobnosti a grafologie, ale i jeho technika práce s rukopisem je naprosto odlišná od práce laika.

Přesto však je možné při dodržení daného postupu získat k úvaze alespoň základní informace o osobnosti pisatele. K danému postupu je třeba přistupovat s jistou rezervou a uvědomit si, že se jedná skutečně pouze o rámcový přehled osobnosti pisatele a že grafolog pracující se znalostmi, jež má, používající lupu, pravítko, úhloměr, kalkulačku a grafologické tabulky, s jedním písmem při důkladném rozboru pracuje mnoho hodin (cca 10 – 12 hodin), než vypracuje svůj posudek.¹⁵⁵

7.4. Spolupráce s grafologem

Pro zadavatele (soukromého, firemního) je důležité, aby věděl, jedná-li s grafologem-amatérem nebo grafologem-odborníkem. S grafologem je tedy vhodné osobně

¹⁵⁴ KUČERA, M. *Mluví písmo*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1991, s. 186, 189. ISBN 80-201-0186-1.

¹⁵⁵ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 141 – 142. ISBN 978-80-247-1552-0.

si pohovořit, prohlédnout si doklad o absolvování akreditovaného kurzu grafologie, který je určitým kreditem jeho grafologických znalostí. Rovněž je důležité poznat i reference, které eventuálně potvrdí grafologovou realizovanou praxí, zkušenost a odbornost. Ke vzájemné spolupráci přispěje písemné zadání i s konkrétními požadavky – na jakou strukturu osobnosti pisatele či na jaké vlastnosti se má grafolog zaměřit – a s termínem předání určitého počtu rukopisů ke zpracování a termínem odevzdání posudků grafologem.

Většina grafologů před započítím práce na rukopisech zpravidla vyžaduje „souhlas pisatele s provedením grafologického rozboru rukopisu“, tedy projev formálního souhlasu. Bez tohoto souhlasu většina grafologů odmítá písmo analyzovat. Pro grafologa jsou důležité informace o pisateli, které poskytne zpravidla pisatel sám: věk, pohlaví, národnost, vzdělání, povolání, podmínky k psaní (psáno ve vlaku, v autě, bez brýlí apod.), za jakým účelem text vznikl (dopis příteli, nadřízenému, životopis při výběrovém řízení – grafolog může přihlídnout ke stresovému faktoru při vzniku rukopisu), „praváctví“ či „leváctví“ pisatele.

Rovněž bude grafolog požadovat, aby text určený k rozboru byl psaný na nelinkovaný papír v rozsahu A4.¹⁵⁶

¹⁵⁶ FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, s. 146. ISBN 978-80-247-1552-0.

8. MOŽNOSTI VYUŽITÍ GRAFOLOGIE V ANDRAGOGICE

8.1. Andragogika

Andragogiku lze považovat za:

- vědu o vzdělávání dospělých, výchově a péči o dospělé, respektující všestranné zvláštnosti dospělé populace a zabývající se jejím rozvojem ve všech fázích jeho životní dráhy,
- studijní obor na vysokých školách, který se zaměřuje na rozvoj odborníků v této široké oblasti, jejichž hlavní činností je koncepční, realizační a řídicí práce,
- pole praxe, tedy konkrétní činnosti, jimiž se andragogika realizuje v praxi (vzdělávání dospělých, sociální práce a péče, řízení a rozvoj lidských zdrojů ve firmách, kultivace dospělé populace a osvětová činnost apod.).¹⁵⁷

Andragogika je tedy disciplínou, která pomoc člověku pojímá komplexně – učí jej, vychovává, pomáhá a pečuje. Mezi aplikované disciplíny tedy lze zařadit tyto:

- personální andragogika (aplikace andragogiky v oblasti řízení a rozvoje lidských zdrojů; jde tedy nejen o vzdělávání jako takové, ale i o vytváření podmínek k seberealizaci člověka jako nejúčinnějšího motivačního nástroje),
- sociální andragogika (vychází především ze sociologie, sociální pedagogiky a jejím předmětem je zajištění integrace jedince do sociální skupiny i společnosti jako celku prostřednictvím rozvoje sociálních vztahů a vazeb, zajištění očekávaného plnění sociálních rolí, dodržování sociálních norem apod. – vše na základě výchovy, vzdělávání a péče o člověka),
- kulturní andragogika (předmětem je zejména pomoc člověku při vrůstání do kultury, do níž se narodil, ale také kultivace jedince prostřednictvím andragogických kategorií jako j výchova, vzdělávání a péče o člověka.¹⁵⁸

¹⁵⁷ PALÁN Z. a T. LANGER. *Základy andragogiky*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008, s. 37. ISBN 978-80-86723-58-7.

¹⁵⁸ PALÁN Z. a T. LANGER. *Základy andragogiky*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008, s. 53. ISBN 978-80-86723-58-7.

8.2. Sociální andragogika

Sociální andragogika je subdisciplínou andragogiky, do které se promítají poznatky celé řady disciplín.

Předmětem sociální andragogiky je:

- vzdělávání, výchova a pomoc dospělému (péče) při jeho průběžné integraci do života společnosti – socializaci (zařazení, uplatnění, seberealizace),
- pomoc při změnách, jejichž řešení je mimo možnosti (schopnosti) dospělého, pomoc člověku v situaci sociální nouze.

Cílem sociální andragogiky je:

- výchova ke zkvalitňování sociálních vztahů v dané sociální skupině (rodině, pracovní či vrstevnické skupině) i ve společnosti,
- výchova ke schopnosti vyvářet si adekvátní interpersonální vztahy,
- výchova a vzdělávání k očekávanému plnění sociálních rolí,
- výchova k překonávání egoistického pragmatismu,
- výchova k respektování sociálních norem.

Sociální andragogika je též součástí sociální práce, především pokud:

- sociální práce využívá poznatků andragogiky pro zvýraznění účinnosti neandragogických činností,
- řešení sociální situace klienta se dá řešit výchovou a vzděláváním,
- analyzuje sociální vztahy a problémy (na pracovišti, v rodině)
- řeší konkrétní kompetence klienta.¹⁵⁹

8.3. Využití grafologie v sociální andragogice

V soukromém sociálním okolí je poznání sebe sama např. podmínkou úspěchu při volbě životního partnera i objektivního přístupu k problémům partnerského soužití, je velmi důležité při řešení výchovných problémů dětí, Mělo by vyústit do pochopení, jak působí osobnostní zvláštnosti pisatele na jeho blízké a spoluurčují tak jejich vztahy

¹⁵⁹ PALÁN Z. a T. LANGER. *Základy andragogiky*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008, s. 58 – 60. ISBN 978-80-86723-58-7.

k němu – poznání sebe sama je tak předpokladem pochopení odlišnosti nebo spřízněnosti jedinců pisatelova soukromého sociálního okolí.

Informace o pisateli, určené jemu samotnému, lze shrnout pod pojem osobní poradenství. Toto poradenství využívá informací o povahových rysech pisatele, získaných analýzou písma, případně doplněných výsledky vyšetření dalšími psychodiagnostickými metodami. Umožňuje pisateli poznání vlastních kvalit, ale i slabín a nedostatků, může přispět k prolomení bariér sebeklamů (nereálná představa o vlastních schopnostech zabraňuje osobnostnímu zrání). Analýzami písma je možno sledovat psychický vývoj pisatele, závažnější změny psychicky např. v době nemoci a v jiných, silně zátěžových nebo dlouhodobých, stresových situacích.

Informace o vlastních povahových rysech jsou nezbytným východiskem i při řešení všech problémů jedince v sociálním okolí jeho soukromého, pracovního i společenského existenčního prostředí.¹⁶⁰

¹⁶⁰ KUČERA, M. *Mluví písmo*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1991, s. 185, 189. ISBN 80-201-0186-1.

9. ETICKÁ STRÁNKA GRAFOLOGIE

Grafologové se, podobně jako zástupci jakýchkoli jiných profesí, řídí určitým etickým kodexem. Ze zřejmých důvodů musí grafolog předem vědět, komu a za jakým účelem bude poskytovat údaje zjištěné analýzou písma.

Grafolog rovněž musí považovat za přísně důvěrné veškeré informace, které o pisateli vzorku rukopisu, předloženého ke zkoumání, během rozboru získal – podobně jako lékař nesděljuje informace o zdravotním stavu pacienta, ale zachovává lékařské tajemství.¹⁶¹

Grafolog je spolu s dalšími odborníky schopen doporučit člověka ke konkrétní práci: kdo bude potenciálně dobrým obchodníkem, kdo rád mluví a může školit ostatní, kdo naopak rád pracuje sám, kdo pravděpodobně bude podávat stabilní výkon, kdo naopak bude ve své výkonnosti kolísavý.

V této souvislosti nesmí grafolog „utéci“ k hodnocení intimních lidských vlastností, jako jsou např. motorická nemoc, problémy s identitou osobnosti, potenciální sexuální potíže, deformovaný vztah k rodičům. Samozřejmě že tyto skutečnosti jsou pro výběr pracovníka důležité, ale grafolog je musí umět zahrnout do svého závěru jen obecně, aniž by je rozkryl potenciálnímu nadřízenému nového pracovníka.

Pokud je hodnocený člověk ochoten a chopen přijmout celou šíři grafologického šetření, neměl by se tomu grafolog vyhnout, protože identifikace problému v nezkreslené a přitom zároveň kultivované podobě může přispět k jeho postupnému odstraňování.¹⁶²

¹⁶¹ ROMANOVÁ, Klara G. *Rukopis klíč k osobnosti*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 136. ISBN 978-80-257-0513-1.

¹⁶² BERTL, Ivan. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, s. 104 – 105. ISBN 978-80-7387-340-0.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo představení grafologie jako takové, objasnění významu jednotlivých znaků písma, které lze v rukopisu nalézt, a to jak znaků dojmových, tak znaků měřitelných a popsatečných a charakteristických rysů osobnosti, které lze z rukopisu „vyčíst“. Dalším cílem diplomové práce bylo zjistit, zda a jakým způsobem je možné využít grafologii při práci s lidmi, a to především v personalistice a v andragogice.

V diplomové práci jsou proto souhrnně uvedeny veškeré znaky písma, a to nejen ty měřitelné a popsatečné, ale i dojmové, které lze v jednotlivém písmu nalézt. K těmto znakům jsou v diplomové práci přiřazeny i ukázky pro snazší orientaci v rukopisu pisatele.

Diplomová práce popisuje způsob využití grafologie v personálním managementu, kde nachází svůj význam hlavně při výběru vhodných zaměstnanců pro konkrétní pozici a při sestavování dobře fungujících týmů zaměstnanců, kteří se mají spolupodílet na významných projektech.

Při výběru nového zaměstnance se posuzuje, vedle jeho profesních předpokladů, zejména schopnost vycházet se současným pracovním kolektivem, zvládnání psychicky náročných úkolů a každodenní stres. Personální oddělení může při výběru nového zaměstnance využít rozbor písma pro zjištění stupně temperamentu osobnosti, tedy jaký temperament u žadatele o pracovní místo převažuje a zda se jedná spíše o introvertní nebo extrovertní osobnost.

Už během přípravy na výběrové řízení je důležité stanovit, jaké metody bude personální oddělení při výběrovém řízení používat. Bude-li použit pouze samotný rozbor písma nebo budou využity také další metody, jako je „Baum test“ nebo rozbor kresby osoby. Dále je důležité, aby pracovník personálního oddělení, který sestavuje průběh výběrového řízení, bral v úvahu, že účastník výběrového řízení musí mít dostatečný časový prostor na klidné a nerušené vypracování textu, který by měl mít rozsah minimálně v rozsahu formátu A4, aby byl získán dostatečný materiál pro kvalitní grafologický posudek. Krátký čas, který by měl účastníkovi výběrového řízení na zpracování svého rukopisu, by mohl mít vliv na jeho správné vyhodnocení. Text

by mohl být psán „překotně“ a charakteristické znaky, které by byly z tohoto textu vyvozovány, by potom mohly vést k nesprávnému posouzení osobnosti posuzovaného. V případě, že by pracovník personálního oddělení neměl možnost poskytnout posuzovanému pro vypracování textu dostatečný časový prostor pro klidnou, koncentrovanou práci bez vedlejších vlivů, měl by vždy k tomuto aspektu možného zkreslení výsledku přihlédnout.

Sestavování kvalitních pracovních týmů je další důležitou součástí personální činnosti. Vybrat vhodné zaměstnance, kteří se budou podílet na přiděleném úkolu, může být složité. Grafologii lze využít i v této situaci, a to zejména v určování charakterových vlastností člověka. Pracovní tým by měl být vždy vyvážený, tedy by například neměl obsahovat více dominantních typů, které lze odhalit na základě rozboru rukopisu. Je však potřeba upozornit, že pokud personální oddělení přistoupí k rozborům písma zaměstnanců, jednotlivé výstupy rozborů písma by se nikdy neměli dostat mezi ostatní zaměstnance, mají být chráněny jako ostatní důvěrné osobní údaje zaměstnance v souladu s platnou legislativou.

Další neméně důležitou oblastí, ve které lze využít grafologii, je sociální andragogika. Člověk se během svého života dostává do různých životních situací, ze kterých nemůže najít východisko. Může se jednat například o partnerskou krizi, nemoc, nemožnost nalézt práci. I v tomto ohledu může grafologie nalézt uplatnění. Pokud analýzu rukopisu zpracovává zkušený grafolog, který je zároveň i psychologem, může pisateli ukázat na kladné stránky osobnosti, které si pisatel nemusí uvědomovat, na skryté možnosti, které může využít při hledání nové práce. Samozřejmě může poukázat také na záporné stránky osobnosti, které pisatele brzdí v osobním rozvoji. V tomto případě však musí grafolog myslet na to, že záporné vlastnosti musí být pisateli sdělovány taktně, aby analýza rukopisu neměla negativní vliv na pisatele a nezhoršila jeho psychický stav.

Na základě výše uvedeného se dá říci, že grafologii lze aplikovat jak personálním managementu, tak také i v andragogice. V jaké míře ji bude chtít zaměstnavatel využít, bude pouze na něm. Pokud se však rozhodne využívat rozborů písma, měl by tyto rozborů zpracovávat zkušený grafolog, tedy osoba s dostatečnou praxí a dobrými znalostmi z oblasti psychologie osobnosti. Provedená analýza rukopisu nepochybně odkrývá nitro člověka, a pokud by tato analýza nebyla provedena profesionálně, mohla

by způsobit „více škody než užitku“. Mylné závěry by pak poškodily nejen zadavatele rozboru písma z oblasti personalistiky a andragogiky, ale zejména zkoumanou osobu, jejíž rukopis je posuzován.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- BERTL, I. *Grafologie v pedagogické praxi*. 1. vyd. Praha: TRITON, 2009. ISBN 978-80-7387-340-0.
- BURGR, J. *Písmo odhaluje osobnost*. 1. vyd. Praha: Slovanský dům, 2001. ISBN 80-86421-30-9.
- CENKOVÁ T., D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ a V. FISHEROVÁ-KATZEROVÁ. *Grafologie v poradenské a terapeutické praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2920-6.
- FILIPCOVÁ, H. *Člověk v zrcadle písma*. 1. vyd. Praha: Hana Filipcová, 1995. ISBN 80-900061-0-8.
- FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie*. 2. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2833-9.
- FISHEROVÁ-KATZEROVÁ V. a D. ČEŠKOVÁ-LIKÁŠOVÁ. *Grafologie pro personalisty a manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1552-0.
- HARTL P. a H. HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-569-1.
- JEŘÁBEK, J. *Grafologie více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: ARGO, 2007. ISBN 80-7203-524-8.
- KUČERA, M. *Mluví písmo*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1991. ISBN 80-201-0186-1.
- PALÁN Z a T. LANGER. *Základy andragogiky*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. ISBN 978-80-86723-58-7.
- ROMANOVÁ, K.G. *Rukopis – klíč k osobnosti*. 1. vyd. Praha: ARGO, 2012. ISBN 978-80-257-0513-1.
- SAUDEK, R. *Vědecká grafologie*. 1. vyd. Praha: ORBIS, 1925.
- SCHÖNFELD, V. *Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky*. 4. vyd. Praha: Elfa, 2007. ISBN 978-80-86439-10-5.
- VELIČKOVÁ, H. *Grafologie – Nové pohledy*. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, 2013. ISBN 978-80-7402-133-6.
- ŽIVNÝ, P. *Co může říci písmo*. 1. vyd. Praha: Horizont, 1991. ISBN 80-7012-056-8.

Seznam použitých internetových zdrojů

Grafologie – Psychologie písma [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z:

<http://www.grafolog.cz/>

Grafologie – Rozbor písma [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z:

<http://www.grafologie-rozbor-pisma.cz/>

Grafologie – Rozbor písma, osobní rozvoj, sebepoznání [online]. [cit. 2014-02-13].

Dostupné z: <http://www.grafocv.cz/>

Grafologie a Psychologie [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z:

<http://ografologii.blogspot.cz/>

Karel Schwarzenberg [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z:

<http://www.karelschwarzenberg.cz/>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Převaha pohybu v rukopisu.....	17
Obrázek 2: Převaha formy v rukopisu.....	18
Obrázek 3: Rytmus pohybu, formy i členění	20
Obrázek 4: Individuálnost	21
Obrázek 5: Neharmoničnost.....	22
Obrázek 6: Úhel	24
Obrázek 7: Girlanda	25
Obrázek 8: Arkáda	26
Obrázek 9: Nitka	27
Obrázek 10: Dvojoblouk	28
Obrázek 11: Velikost	29
Obrázek 12: Sklon písma	30
Obrázek 13: Šířka – těsnost písma (primární: mezera mezi sousedními tahy jednoho písmene).....	33
Obrázek 14: Šířka – těsnost písma (sekundární: mezera mezi sousedními písmeny v témže slově).....	33
Obrázek 15: Těsné písmo	33
Obrázek 16: Tlak.....	34
Obrázek 17: Tah nedynamický.....	35
Obrázek 18: Tah dynamický a těstovitost	36
Obrázek 19: Ostrost	37
Obrázek 20: Nespojité písmo	38
Obrázek 21: Plnost – hubenost	39
Obrázek 22: Zjednodušení	40
Obrázek 23: Obohacení	41
Obrázek 24: Délky.....	42
Obrázek 25: Střední hodnota poměru délek	42
Obrázek 26: Pravoběžnost – levoběžnost	43
Obrázek 27: Rychlost	45
Obrázek 28: Členitost.....	46
Obrázek 29: Pravidelnost	49
Obrázek 30: Zdůraznění začátků.....	50
Obrázek 31: Ukázka podpisu I. (Václav Havel).....	55

Obrázek 32: Ukázka podpisu II. (Karel Schwarzenberg)	55
Obrázek 33: Ukázka podpisu III. (Václav Klaus).....	55

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Vývoj české školní předlohy	I
Příloha B – Dosud platná česká školní předloha	II
Příloha C – Stupně fixace.....	III
Příloha D – Druhy okrajů	IV

PŘÍLOHY

Příloha A – Vývoj české školní předlohy

<p>a b c d e f g h i j k l m n o p A B C D E F G H I J K L M N O P</p> <p>a b c d e f g h i j k l m n o p A B C D E F G H I J K L M N O P</p>	<p>q r s t u v w x y z Q R S T U V W X Y Z</p>	1849
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p A B C D E F G H I J K L M N O P</p>	<p>q r s t u v w x Q R S T U V W X</p>	1881
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p A B C D E F G H I J K L M N O P</p>	<p>q r s t u v w x Q R S T U V W X</p>	1884
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p A B C D E F G H I J K L M N O P</p>	<p>q r s t u v w x Q R S T U V W X</p>	1895
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p A B C D E F G H I J K L M N O P</p>	<p>q r s t u v w x Q R S T U V W X</p>	1909
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p A B C D E F G H I J K L M N O P</p>	<p>q r s t u v w x Q R S T U V W X</p>	1916
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p A B C D E F G H I J K L M N O P</p>	<p>q r s t u v w x Q R S T U V W X</p>	1921
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p A B C D E F G H I J K L M N O P</p>	<p>q r s t u v w x Q R S T U V W X</p>	1929
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p A B C D E F G H I J K L M N O P</p>	<p>q r s t u v w x Q R S T U V W X</p>	1930
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p A B C D E F G H I J K L M N O P</p>	<p>q r s t u v w x y z Q R S T U V W X Y Z</p>	1932
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p A B C D E F G H I J K L M N O P</p>	<p>q r s t u v w x y z Q R S T U V W X Y Z</p>	1954

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16¹⁶³

¹⁶³ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: http://www.grafolog.cz/predloha_ceska.php

Příloha B – Dosud platná česká školní předloha

a	A	<i>a A</i>	n	N	<i>n N</i>
b	B	<i>b B</i>	ň	Ň	<i>ň Ň</i>
c	C	<i>c C</i>	o	O	<i>o O</i>
č	Č	<i>č Č</i>	p	P	<i>p P</i>
d	D	<i>d D</i>	r	R	<i>r R</i>
ď	Ď	<i>ď Ď</i>	ř	Ř	<i>ř Ř</i>
e	E	<i>e E</i>	s	S	<i>s S</i>
f	F	<i>f F</i>	š	Š	<i>š Š</i>
g	G	<i>g G</i>	t	T	<i>t T</i>
h	H	<i>h H</i>	ť	Ť	<i>ť Ť</i>
ch	Ch	<i>ch Ch</i>	u	U	<i>u U</i>
i	I	<i>i I</i>	v	V	<i>v V</i>
j	J	<i>j J</i>	y	Y	<i>y Y</i>
k	K	<i>k K</i>	z	Z	<i>z Z</i>
l	L	<i>l L</i>	ž	Ž	<i>ž Ž</i>
m	M	<i>m M</i>			

Zdroj: Grafologie, psychologie písma, online, cit. 2014-02-16¹⁶⁴

¹⁶⁴ www.grafolog.cz. [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: http://www.grafolog.cz/predloha_ceska.php

Příloha C – Stupně fixace

STUPNĚ FIXACE ve vztahu pohybu a formy

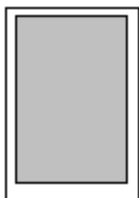
	I. stupeň nedostatečný	II. stupeň slabý	III. stupeň střední	IV. stupeň silný	V. stupeň nadměrný	
CHARAKTERISTIKA	NEPEVNOST	UVOLNĚNÍ	URČITOST	a) NAPJATOST	b) UTLUMENOST	
POHYB	zdůrazněný, nepořádný, vyběhavý, neřízený, ospalý, bez napětí	plynulý, hbitý, štrhlý, pružný, elastický, hladký, ohebný	přesný, harmonický, ekonomický, jistý, dynamický	neživý, tvrdý, neelastický, monotónní, napjatý	nejistý, přerušovaný, rozdrobený, vzpřímený, nedynamický, bez síly, bez štíhlosti, ochablý	zdůrazněný, kouskovitý, vybíhavý, úhlovitý, s třesem, rozsekáný, potácivý
FORMA	nespolehlivé vyjádřená	vyjádřená	přesně vyjádřená	zpevněná strnulá	ztuhlá nedotažená	rozpadající se (neforemnost)
RYTMUS	předrytmický stupeň	rytmický stupeň	rytmický stupeň	nerytmičný stupeň	nerytmičný stupeň	disrytmický stupeň
PISATEL	nestálý, kolísavý, labilní, špatně se ovládá, nedostatečně vědomě zaměřený, roztržitý, infantilní, má pocit zdánlivé svobody, neekonomicky vynakládá síly	čilý, ovlivnitelný, povolný, přirozený, vřelý, psychicky pružný, má nižší odolnost vůči vlivům okolí, s méně rozvinutou pasivní vůlí	s relativně vyváženým vztahem vědomí a nevědomí, vyrovnaný, pozorný, se schopností přorientace, ekonomicky vynakládá síly, zakotvený	potlačuje nevědomé impulzy, vytrvalý, nepovolný, s nedostatkem psychické elasticity, strojový, hůře přizpůsobivý, přepjatý	pasivní, se zábrannými, nucenými, nejistými, ustrašenými, zdánlivě přizpůsobivými, s počty méněcennosti, se sklonem k psychosomatickým nemocem	prudce reaktivní, rozporný, neschopný se přizpůsobit, závislý na nevědomých impulzech, přetřizený, nevypočítatelný, chybí mu výdrž a ekonomie síly
TYP MOTORIKY	DÍTĚ	MLADÝ ČLOVĚK	DOSPĚLÝ ČLOVĚK	STARÝ ČLOVĚK	STARÝ ČLOVĚK	DOSPĚVÁJÍCÍ

Zdroj: JERÁBEK, Jan. *Grafologie, více než diagnostika osobnosti*. 5. vyd. Praha: Argo, 2003, s. 70.

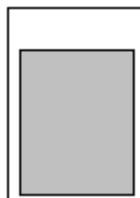
Příloha D – Druhy okrajů

Horní okraj:

Úzký

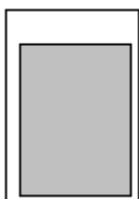

Široký

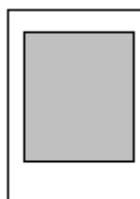

Dolní okraj:

Úzký

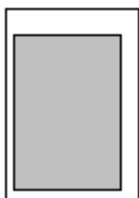

Široký

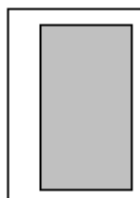

Levý okraj:

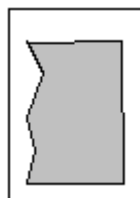
Úzký

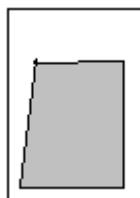
Široký

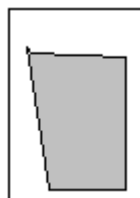
Kolísavý

Zužující se

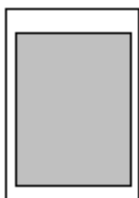

Rozšiřující se

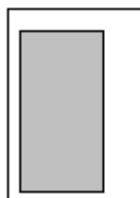

Pravý okraj:

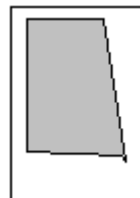
Úzký

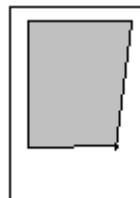
Široký

Zužující se

Rozšiřující se

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Lenka Fialová

Obor: Andragogika

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Grafologie a její využití v personálním managementu

Rok: 2014

Počet stran textu bez příloh: 78

Celkový počet stran příloh: 4

Počet titulů českých použitých zdrojů: 15

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 5

Počet ostatních zdrojů: 0

Vedoucí práce: Ing. Petr Tiefenböck